

Valutakursernas betydelse för skogsindustrins export och konkurrenskraft i Finland och Sverige

Else Åström

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Företagsekonomi, Financial management
Identifikationsnummer:	6432
Författare:	Else Åström
Arbetets namn:	Valutakursernas betydelse för skogsindustrins export och konkurrenskraft i Finland och Sverige
Handledare (Arcada):	Andreas Stenius
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>Syftet med denna undersökning är att forska i hur valutakurserna påverkar företagets export och konkurrenskraft samt att göra en jämförelse mellan ett EMU-land Finland och Sverige som har sin egen flytande valuta. Jag väljer att fokusera undersökningen på export av Finlands trävaruprodukter, även kallade det ”gröna guldets” under tidsperioden 2008 – 2017 och gör en jämförelse med Sveriges motsvarande export. Undersökningen avser att besvara frågeställningar om för- och nackdelar med att vara med i valutaunionen EMU och ifall euron stärker exportföretagens konkurrenskraft. Undersökningen är främst en litteraturstudie där redan existerande material och statistik analyseras med hjälp av spridningsdiagram och regressionsanalys. Utöver detta utförs expertintervjuer för att bilda en bredare helhetsuppfattning och för att verifiera de litterära hypoteserna. Resultaten i undersökningen visar att valutakursen inte är en primär faktor som påverkar företagets export och konkurrenskraft. Undersökningen visar att Sveriges export av trävaruprodukter delvis gynnats av den svenska kronans kursförändringar jämfört med den finska exporten i euro. Statistiken visar att en svag krona har lett till en ökad efterfråga på svenska trävaruprodukter. Denna fördel har dock enbart varit på kort sikt och på längre sikt är det andra faktorer som väger mera. En eftertraktad produkt med hög förädlingsgrad säljer oberoende valutakurserna till motsats av en produkt som klassas som bulk.</p>	
Nyckelord:	valutakurs, valutarisk, utrikeshandel, konkurrenskraft, skogsindustri
Sidantal:	53
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	1.6.2018

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Business Administration, Financial management
Identification number:	6432
Author:	Else Åström
Title:	The influence of exchange rates on Finnish and Swedish forest industries export and competitiveness
Supervisor (Arcada):	Andreas Stenius
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>The aim with this research is to investigate how the exchange rates affect the export and competitiveness of companies and to do a comparison between an EMU-country such as Finland and Sweden that has its own floating currency. I choose to focus the research on the export of Finnish wood products, also called the "green gold" during a time period of 2008 – 2017 and to do a comparison between the Swedish export of wood products. The research intends to answer questions such as the pros and cons of the currency union EMU and if the euro reinforces export companies' competitiveness on the market. This research is mainly a literature study where already existing material and statistics is being analyzed with the help of a regression analysis. In addition to the literature study I will also perform expert interviews to create a wider overall view of the subject and to verify the literary hypotheses. The result of the research shows that the exchange rate is not a primary factor that affects the export and competitiveness of companies. The research shows that the Swedish export of wood products has at times had a positive influence of the fluctuation of the Swedish krona compared to the Finnish export in euro. The statistics shows that a weak krona increases the demand of Swedish wood products. Though this advantage has only been in short term and in long term there are other factors that weigh more. A product with high demand and with a high rate of processing sells independently of the exchange rates as opposed to a product that is classified as bulk.</p>	
Keywords:	Exchange rate, currency risk, foreign trade, competitiveness, forest industry
Number of pages:	53
Language:	Swedish
Date of acceptance:	1.6.2018

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
1.1	Problemformulering.....	8
1.2	Syfte.....	8
1.3	Begreppsdefinitioner.....	9
2	METOD	9
2.1	Expertintervjuer.....	10
2.2	Urval.....	11
2.3	Tillvägagångssätt.....	11
3	TEORI	12
3.1	Utrikeshandel.....	12
3.1.1	<i>Handelshinder</i>	13
3.2	Skogs- och pappersindustrin.....	14
3.3	Valutakurser.....	15
3.3.1	<i>Faktorer som påverkar valutakurser</i>	16
3.3.2	<i>Valutarisker</i>	18
3.3.3	<i>Valuta- och penningpolitik</i>	18
3.3.4	<i>Tidigare studier</i>	20
3.4	Valutakursregim som påverkat handeln.....	20
3.4.1	<i>För- och nackdelar med EMU</i>	22
4	EMPIRI	23
4.1	Utrikeshandel.....	24
4.2	Skogs- och pappersindustrin.....	25
4.3	Expertintervjuer.....	28
5	ANALYS AV STATISTISK DATA	33
5.1	Finlands export med avseende på valutakursen EUR/USD.....	34
5.2	Sveriges export med avseende på valutakursen SEK/USD.....	36
6	SLUTSATSER	38
	Källor	42
	Bilaga 1. Transkriberad intervju	45
	Bilaga 2. Statistik TOL 17 (FIN), SITC 251 & 641 (SWE) & valutakurser	52

Figurer

Figur 1. Linjediagram om Finland och Sveriges totalexport i milj. euro (Tulli & Statistiska centralbyrån, 2018).	24
Figur 2. Linjediagram om Finlands och Sveriges export av trävaruprodukter i milj. euro (Tulli & Statistiska centralbyrån, 2018).....	25
Figur 3. Stapeldiagram om trävaruprodukternas procentuella andel av ländernas totalexport (Tulli & Statistiska centralbyrån, 2018).	26
Figur 4. Linjediagram om exporten till Tyskland i milj. euro (Tulli & Statistiska centralbyrån, 2018).	27
Figur 5. Linjediagram om exporten till Stor-Britannien i milj. euro (Tulli & Statistiska Centralbyrån, 2018).	27
Figur 6. Linjediagram om exporten till Kina i milj. euro (Tulli & Statistiska Centralbyrån, 2018).	28
Figur 7. Linjediagram som visar förändringen i Finlands export av trävaruprodukter (TOL 17) och valutakursen EUR/USD (Finska tullen & Finlands bank, 2018).	34
Figur 8. Spridningsdiagram som visar korrelationen mellan variablerna export av trävaruprodukter och valutakurs EUR/USD (Finska tullen & Finlands bank, 2018).....	35
Figur 9. Linjediagram som visar förändringen i Sveriges export av trävaruprodukter och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån & Riksbanken,, 2018).	36
Figur 10. Spridningsdiagram som visar korrelationen mellan variablerna export av trävaruprodukter och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån, Riksbanken, 2018).	37

Tabeller

Tabell 1. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen EUR/USD (Finska tullen & Statistiska centralbyrån, 2018).....	35
Tabell 2. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen EUR/USD (Finska tullen & Finlands bank, 2018).	35
Tabell 3. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen EUR/USD (Finska tullen & Finlands bank, 2018).	36

Tabell 4. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån & Riksbanken, 2018).....	37
Tabell 5. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån & Riksbanken, 2018).....	38
Tabell 6. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån & Riksbanken, 2018).....	38

1 INLEDNING

Handel mellan olika länder byggs upp av varor och tjänsters utbud och efterfrågan som sedan byts ut mot pengar. Handelsbalansen, *Balance of Trade (BoT)*, är ett mått som mäter skillnaden mellan värdet på ett lands export och import. Det är viktigt för företag att följa med handelsbalansen och försöka hålla den i balans. Ifall ett lands export överstiger importen kan det uppstå ett balansöverskott som kan leda till att inflationen i landet ökar. En ökad inflation gör att prisnivån stiger som i sin tur leder till att exporten försämras. Länder kan använda sig av olika verktyg för att hålla handelsbalansen i styr. Verktygen skiljer sig från varandra beroende på ifall landet har en fast eller rörlig valutakurs. Den fasta valutan kan enkelt devalveras, vilket betyder att valutans värde försämras gentemot de utländska valutorna. Värdet på en rörlig valutakurs kan däremot justeras av centralbanken genom att höja eller sänka räntan samt genom interventioner. (Holmwall & Åkesson 2010 s. 73–74)

Tiden då Finland ännu hade den egna valutan, marken, var det möjligt och även mycket vanligt att valutan devalverades. Devalveringen gjorde att finska företagens export och konkurrenskraft förbättrades och i och med devalveringen gynnades speciellt företag inom skogsindustrin. Då Finland övergick till euro kunde inte valutan påverkas och därmed var ingen devalvering med avsikt mera möjlig på samma sätt som tidigare.

Även i dagens läge är åsikten om valutan euro tudelad. Efter att Finland gick med i EU och senare även med i EMU, området med euron som gemensam valuta, är population av olika åsikter ifall den gemensamma valutan har en positiv inverkan på företag och deras konkurrenskraft eller inte. En stor del av Finlands population anser att vara delaktig i EMU har fördelar för landets ekonomi, konkurrenskraft och handeln. (Eurooppatiedotus 2017) Dock finns det fortfarande kvar den delen av populationen som står för att Finland borde återgå till en egen valuta för att förbättra bland annat konkurrenskraften på marknaden.

Jag har valt att undersöka närmare detta ämne i och med att skogen är en stor och betydelsefull naturtillgång för både Finland och Sverige. Skogs- och pappersindustrin utgör en stor del av ländernas export och därmed påverkar även ländernas välfärd. Jag har valt

att göra en jämförelse med Sverige för att se ifall det från skogsindustrins exports synvinkel gynnas att landet har en gemensam valuta eller egen – euron eller svenska kronan, eller ifall valutan över huvud taget har någon betydelse för handeln.

1.1 Problemformulering

Det har skett en stor ökning i den internationella handeln på en rätt så kort tid. Företag strävar till att producera det de är bäst på för att sedan, ifall efterfrågan är tillräcklig, exportera detta till utlandet med ett vinstsyfte. Handel över egna landets gränser för ofta med sig risker och har sina för- och nackdelar. Ifall efterfrågan på en produkt är stor runt om i världen, drar företaget som producerar varan nytta av att exportera till dessa länder. Å andra sidan kan export till ett annat land med annan valuta föra med sig valutarisker som kan bli en nackdel ifall företaget inte skyddat sig mot riskerna. För Finlands del, med tanke på vårt val av valuta och den tudelade åsikten angående valutan, är det viktigt att, med tanke på handeln, veta och förstå de för- och nackdelar som valutaunionen EMU bär med sig.

Med tanke på utrikeshandel och företagens konkurrenskraft, vilket alternativ av gemensam valuta eller egen valuta gynnar mest företagen och deras export? Finns det en tydlig skillnad mellan ifall euron eller den svenska kronan gynnar exporten mera än den andra? I en konstant föränderlig värld, är det skäl att fundera över ifall företag i framtiden över huvud taget kan konkurrera på världsmarknaden med valutan euro i jämförelse med bland annat Sverige som hör till EU men som fattat beslutet att behålla en egen valuta, den svenska kronan. (Euroopan unioni 2017)

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats var att forska hur valutakurserna påverkar företagens konkurrenskraft och utrikeshandel och ifall någondera euron eller svenska kronan har fördelar i konkurrenskraften.

Frågeställningar som jag i uppsatsen vill besvara är:

- Hur påverkas företagens konkurrenskraft ifall landet är med i valutaunionen (EMU) samt företagens konkurrenskraft som står utanför valutaunionen?

- Vilka är för- och nackdelar med att vara med i valutaunionen (EMU) med tanke på utrikeshandeln?
- Är handelsvalutan inom skogsindustrin fortfarande den amerikanska dollarn (USD)?

1.3 Begreppsdefinitioner

I detta kapitel kommer det fram begreppsdefinitioner på begrepp som inte direkt är självklara att förstå. Med hjälp av begreppsdefinitionerna är undersökningen och texten lättare att läsa och framförallt lättare att förstå.

EMU är en integration av EU ekonomier och förkortning kommer av den ekonomiska och monetära unionen. Unionen består av euroområdet, det vill säga de länder som hör till EU samt använder valutan euro. (Nationalencyklopedin 2017a)

ECB är den Europeiska Centralbanken som styr penning- och valutapolitiken i euroområdet. (Nationalencyklopedin 2017b)

2 METOD

Vid val av metod är det viktigt att tänka på att utgå från syfte, problemformulering samt avgränsningar. Det är viktigt att tänka på vilken information som skall samlas in samt hur denna data skall analyseras och behandlas. (Krishnaswami & Satyaprasad 2010 s. 91 – 92) En forskningsmetod i ett arbete kan vara till stil antingen kvalitativ eller kvantitativ. En kvantitativ forskningsmetod är av deduktivt slag och innebär insamling av numerisk data för att få kvantifierbara samt generaliserbara resultat. En kvantitativ forskning går ofta ut på en hypotesprövning där man försöker troliggöra eller falsifiera en hypotes. Enkätundersökning är ett exempel på en kvantitativ forskningsmetod (Bryman & Bell 2005 s. 85–86). I en kvalitativ forskningsmetod ligger tonvikten däremot mera på ord och tolkande och ger en djupare förståelse av det som frågas. En kvalitativ forskning är induktiv och därmed är teorin resultatet av en forskningsinsats. (Bryman & Bell 2005 s. 297 – 300).

I denna forskning använde jag mig av både primär- samt sekundärdata. I forskningen använde jag mig av en blandning av kvalitativ och kvantitativ information i form av intervjuer och statistik. En blandning av dessa kallas för metodtriangulering (Bryman & Bell 2005 s. 310). Metoden för denna forskning var främst en litteraturstudie där redan existerande material analyserats och tidigare undersökning om det valda ämnet har granskats. En litteraturstudie utgår från att man söker information om vad för sorts undersökningar som tidigare gjorts om ämnet och på vilket sätt undersökningarna är uppbyggda. Detta material har sedan använts för tolkning och analysering i forskningen för att slutligen ha kunnat besvara de givna frågeställningarna. För att bilda en bredare helhetsuppfattning och för att stöda litteraturstudien med möjligen nya tankar och synvinklar har jag även utfört intervjuer. Intervjuerna har gått ut på några kvalitativa expertintervjuer, där intresset legat på respondentens ståndpunkt och åsikt kring ämnet och därmed har jag fått respondenterna att komma fram med egna tankar kring ämnet.

2.1 Expertintervjuer

En expertintervju går ut på att intervjupersonen är kunnande och erfaren, en expert, inom ämnesområdet i fråga. Experterna kan ha sådan information att komma med som inte annars skulle hittas till undersökningen. Dessa informanter är oftast personer inom företag som har makt och fattar beslut, men behöver inte vara de allra högsta i företaget. En expertintervju går ut på samma sätt som vilken intervju som helst. Intervjun kan bestå av två personer, intervjuaren och experten, men även av en större grupp. Trots att intervjupersonen är en expert inom området, kan intervjuens form vara antingen formell eller informell. Som vilken som helst intervju, kan även en expertintervju ske per telefon, epost, brev eller genom att träffas personligen. (Kittel et al. 2009)

Utgående från ämnet som undersöks är det viktigt att fundera över vilka som är lämpliga intervju personer. Ifall ämnet är mera komplicerat och inte ett sådant ämne som alla människor har kunnande i, är det bra att utnyttja expertintervjuer ifall möjligt. En intervju med en expert ger arbetet mer trovärdighet och värde. (Kittel et al. 2009)

2.2 Urval

Vid urval av respondenter, och speciellt i detta fall med endast några expertintervjuer, var det viktigt att tänka på att försöka få så bred men noggrann information som möjligt. För att uppfylla detta var det viktigt att få tag på personer som hade riklig kunskap inom området samt personer som hade kunskapen att uttrycka sig själv och diskutera vidare. (Bryman & Bell 2005 s. 109–112)

Då avsikten med denna uppsats var att undersöka ifall valutakurserna har någon betydelse för företagens utrikeshandel och konkurrenskraft, försökte jag vid val av respondenter komma åt att intervjua experter inom bland annat banken som förstår och känner väl till området med valutor och valutakurser. För att få konkret och relevant information från skogs- och pappersindustrins synvinkel har jag valt att intervjua människor inom branschen som har en insikt i den finansiella verksamheten i företaget.

2.3 Tillvägagångssätt

Nedan följer en beskrivning om vad för metod som har använts vid insamling av material samt en konkret beskrivning om hur jag har gått till väga gällande metoderna.

Intervjuerna som har utförts i denna forskning är semi-strukturerade och därmed öppna till karaktär. Intervjuerna följde en på förhand uppbyggd intervjuguide. Innan intervjuerna har specifika frågor byggts upp som styrjt själva intervjun, men i och med att det varit frågan om semi-strukturerade intervjuer fanns det även rum för flexibilitet i form av en öppen diskussion kring frågorna och även plats för möjliga följdfrågor. Semi-strukturerade intervjuer gör att det är enklare att jämföra de olika tankarna kring ämnet samt urskilja på eventuella likheter och skillnader. (Bryman & Bell 2005 s. 360–364) Intervjufrågorna var därmed på plats för att trots öppenheten och möjligheten för diskussion följa en sorts struktur. För att jag skulle få ut så mycket som möjligt från intervjuerna, var intervjufrågorna strukturerade från mera allmänna frågor mot mera djupare och specifika frågor. Frågorna var väl utformade så att respondenten kunde tolka frågorna rätt. En av intervjuerna bandade jag in med en bandspelare för att få med varje viktig detalj i resultat- och analysdelen i arbetet. I undersökningen var det även viktigt

att ta i beaktande de forskningsetiska aspekterna. Varje intervjuperson fyllde i en blankett där de antingen gett samtycke eller inte till att intervjuerna bandas in samt att intervjupersonernas namn och titel får framkomma i undersökningen.

En stor del av informationen i detta arbete har kommit från sekundärdata, det vill säga redan existerande litteratur. Som sekundärdata i detta arbete har jag använt mig av litteratur, olika artiklar, internet samt dagspress. Termer som var relevanta vid sökning av sekundärdata var bland annat forskningsmetoder, valutakurser, valutarisker, utrikeshandel, konkurrenskraft och skogsindustri.

3 TEORI

3.1 Utrikeshandel

Finland och Sverige är små länder där allting inte kan produceras i hemlandet och därmed är båda länderna väldigt beroende av både export och import. Även den inhemska marknaden är för liten för att klara sig med enbart handel inom det egna landet. Både Finland och Sverige har en exportframgång i och med den stora mängden naturtillgångar som finns tillgängliga i länderna. För att handelsbalansen skall vara positiv, måste landet få in pengar för att sedan kunna importera de varor som behövs (Holmwall & Åkesson 2010 s. 73–74). Skogen är en viktig resurs för både Finland och Sverige och har varit det sedan en lång tid tillbaka. Skogsindustrin och produkterna som produceras är något som båda länderna är bra på att producera och detta är en stor konkurrensfördel på marknaden. (Holmwall & Åkesson 2010 s. 29) Förr i tiden då både Finland och Sverige hade en egen valuta, devalverades valutan ofta för att gynna konkurrensförmågan inom skogsindustrin. Numera har Sverige den egna valutan som på världsmarknaden är väldigt liten och som har försvagats mot dollarn och euron i flera år. Devalveringen som skett har stundvis gynnat exporten, men då den svenska kronan börjar stärkas igen, kan det leda till svårigheter, speciellt med tanke på landets export. (Sajari 2017)

Vid utrikeshandel är det många faktorer som företagen måste ta hänsyn till. I och med att utlandsaffärer kan föra med sig osäkerhet gällande främmande valutor, måste bland annat ekonomiavdelningen i ett företag ha tillräcklig kännedom om hur man får betalt

vid exporten och i vilken valuta. (Holmwall & Åkesson 2010 s. 83–85) Valutarisker kan ses som en del av de politiska riskerna och därför bör företagen känna till de valutarisker som utrikeshandeln för med sig. För att helt och hållet eliminera valutarisken kan exportören välja att sälja varan i kundens valuta. Då har kunden även lättare att bedöma priset på varan. Exportören kan välja att sälja varan i egen, det vill säga säljarens, valuta. Då är det skäl för företaget att sälja varan till ett tillräckligt lågt pris för att täcka en eventuell valutarisk för köparen. Det tredje alternativet är att handla med en neutral valuta, det vill säga handla med en valuta som är varken säljarens eller köparens. I vissa branscher, som bland annat skogsindustrin, är den neutrala valutan ofta använda. (Holmwall & Åkesson 2010 s. 185–188)

3.1.1 Handelshinder

Staten kan med hjälp av olika handelshinder skydda landets inhemska produktion från utländsk konkurrens. Ett land som inte har några handelshinder leder till fri handel på marknaden. Handelshinder är politisk-ekonomiska instrument som kan vara bland annat tullar, subventioner och exportbidrag på exporterade varor. (Feenstra & Taylor 2008 kap 8)

Det som påverkar landets utrikeshandel och därmed företagens konkurrenskraft på marknaden är det relativa priset tillsammans med valutakursen (Carlin & Soskice 2006 s. 296). Ett viktigt mått som mäter ett företags konkurrenskraft är den reala valutakursen som innebär det relativa priset på en vara och den nominella valutakursen. Priser är på kort sikt konstanta och därmed betyder en ändring i den nominella valutakursen en direkt påverkan på den reala valutakursen (Feenstra & Taylor 2008 kap 13).

Köpkraftsparitetsteorin (Purchasing power parity, PPP) är en nationalekonomisk teori och ett mått som hjälper länder att jämföra prisnivån på varor och tjänster. Med hjälp av PPP kan man räkna ut vilken valutakurs som krävs för att två länder med olika valutor skall ha samma köpkraft. (Feenstra & Taylor 2008 kap 14) Ifall prisnivåns förändring i hemlandet är den samma som i utlandet kan valutakursen hållas som den är. Däremot ifall prisnivån i hemlandet förändras mera än utlandets, sker en devalvering av den egna valutan, och vice versa. Köpkraftsparitetsteorins formel kan skrivas enligt följande:

$$E = P - P_u$$

$$E = P - P_u$$

Där övre raden står för förändringstakten

E = valutakurs

P = hemlandets prisnivå

P_u = utlandets prisnivå

(Nars & Pekonen 1982 s.160)

3.2 Skogs- och pappersindustrin

Som tidigare konstaterat har skogsindustrin sedan en lång tid tillbaka varit en betydelsefull tillgång för både den finska och svenska ekonomin. Den handel som uppstått i och med skogsindustrin utgör en stor del av ländernas handelsbalans. Skogsindustrin producerar bulk men tack vare skogsindustrikunnandet i både Finland och Sverige och skogsprodukternas höga förädlingsvärde öppnas en helt ny marknad där vidareförädlade produkter produceras, som till exempel pappersindustrin som tillverkar papper i olika slag. (Jord- och Skogsbruksministeriet 2018b) Det rena pappret dominerade på marknaden från 1800-talet till 2000-talet, men efter 2000-talet då internet blivit allt mera vanligt och världen blivit allt mera digitaliserad, har efterfrågan på bulk och rent tidningspapper minskat. Pappersindustrin har därmed haft skäl att fundera över hur konkurrenskraften kan behållas även i framtiden. Lyckligtvis ökar efterfrågan på vidareförädlade produkter så som förpackningsmaterial och etiketter hela tiden. (Jord- och Skogsbruksministeriet 2018a)

Både Finland och Sverige kan sägas vara stormakter inom skogsindustrin. Skogsindustrin utgör ca. 20% av Finlands exportintäkter (Metsäteollisuus 2017) och ca. 12% av Sveriges. Finland och Sverige är ett av de fåtal länderna som även satsar på att vidareförädla skogsprodukter. Pappersindustrin producerar massa och papper i olika slag, och ca. 90% av dessa produkter går till export runt om i världen. (Miljönytta 2018) År 2012 gick 45% av Sveriges export av pappersprodukter till länder utanför den Europeiska unionen. (Sydved 2018)

Skogsindustrin är en sårbar industri som kan påverkas negativt trots att ekonomins grunder är i bra skick (Baldwin & Vihriälä 2017). Det perifera läget som Finland och Sverige befinner sig i påverkar konkurrenskraften negativt. Det geografiska läget och avståndet till omvärlden kan leda till höga transportkostnader. Transportkostnaderna är höga från själva skogen till fabriken och även transporten från Norden till den övriga marknaden kan vara hög. Inom industrin kan även fluktuationer i valutakursen vara en svaghet för exporten. Dessa fluktuationer kan vara svåra att förutse och i och med fluktuationerna i valutakursen kan lönsamheten av skogsindustrin snabbt ändra håll mot det positiva som det negativa. (Sörensson & et al 2017)

Fluktuationerna i valutan leder till valutarisker som påverkar främst exportföretag och i detta fall företag inom skogs- och pappersindustrin. Företag som producerar största delen av deras varor i Finland och exporterar utanför euroområdet påverkas mera av valutarisker än ifall tillverkningen sker i något annat land eller exporten går till euroområdet. Med andra ord påverkar en ogynnsam fluktuation i valutakursen negativt företag vars export inte är inom euroområdet. En stor del av Finlands och Sveriges skogs- och pappersindustris export sträcker sig till Europaområdet, men även en stor del utanför Europa, så som Amerika och Asien. Sverige med sin egen valuta får vid export till euroområdet samt omvärlden fundera över valutarisker och hur fluktuationerna påverkar deras export. Finland däremot med valutan euro, behöver inte fundera över valutarisker vid export till euroområdet, men däremot nog då exporten sträcker sig någon annanstans i världen, som bland annat till Amerika. På sistone har euron stärkts mot dollarn, vilket tyder på att skogsindustrins export och konkurrenskraft utanför euroområdet kommer att drabbas som en följd av valutahandeln. Förutom euron har även den svenska kronan stärkts mot dollarn vilket i sin tur gör att inga större skillnader kan läggas till märke i konkurrensen mellan Finland och Sverige. (Kempas 2017)

3.3 Valutakurser

Varje land använder sig av en valuta som betalningsmedel. Ofta har varje land sin egen valuta men de finns även länder som valt att gå med i en union och därmed använder sig av en gemensam valuta. För att man skall kunna utnyttja sig av utrikeshandel, det vill säga köpa eller sälja varor och tjänster från eller till utlandet, måste betalningen ske i

landets valuta, ifall inte annat är överenskommet. Till utrikeshandel hör import- och exportaffärer och då länder med olika valutor utnyttjar handeln sker en valutatransaktion där en valuta växlas till en annan valuta. Om en vara exporteras från Finland till Sverige måste betalningen ske i valutan som används i Finland, det vill säga i euro. Däremot ifall en vara importerats till Finland från Sverige, är det det finska företaget som betalar för varan och därmed sker betalningen i den svenska kronan. Denna växling kan dock ske i ett eller många led. Det är till exempel råvaran oljan som oavsett betalare, oftast betalas i amerikanska dollar och då kan valutatransaktionen ske i flera led än ett. (Eklund 2012 s. 99 – 103)

Valutakurser anger priset på en valuta i en annan valuta, det vill säga det relativa priset mellan två valutor. I många länder används den egna valutan som räkne enhet och då anger man hur mycket en annan valuta kostar i den egna valutan. Ifall en valuta har större efterfrågan tyder detta på att valutan stärks och blir dyrare. Mindre efterfråga på en valuta gör att valutans värde sjunker och är billigare att köpa. Utbudet och efterfrågan på en valuta påverkas av olika faktorer. På lång sikt påverkar faktorer som den relativa prisnivån och dess stegringstakt. Stegrings takten påverkas av inflationen och förändringar som den för med sig. Till exempel ifall priset i ett land stiger snabbt i förhållande till omvärlden leder detta till att efterfrågan på landets valuta sjunker och efterfrågan av en annan valuta stiger. På kort sikt påverkas valutans utbud och efterfrågan mycket av utrikeshandeln samt investeringar över gränser. Ifall ett land har hög export tyder det på att efterfrågan är stor och därmed blir valutan stark. Detta är på grund av att länder som importerar varan behöver valutan som används i landet för att kunna köpa varan. Därmed har länder med hög export ofta starka valutor. (Eklund 2012 s. 105 – 106)

3.3.1 Faktorer som påverkar valutakurser

Först och främst påverkas valutakursen av förväntningarna på landets ekonomi. Faktorer som påverkar landets ekonomi är bland annat politisk osäkerhet, framtida ränteläget och inflationen, utrikeshandel, ekonomiska tillväxten (BNP) samt centralbankers interventioner.

Beroende på den politiska situationen och instabiliteten i ett land kan det vara svårt att värdera tillgångar i framtiden. I landet kan det ske förutsägbara händelser som sedan leder till antingen en ökning eller minskning av tillgångar och även viljan att investera kan minska.

En faktor som på lång sikt påverkar ett lands ekonomi är inflationen och dess utveckling. Ifall inflationen i ett land är hög en längre tid, leder detta till att produkter blir dyrare och därmed svårare att sälja. Som åtgärd för ett sådant scenario kan valutakursen justeras nedåt vilket gör att produkterna blir billigare.

Bytesbalansen, det vill säga värdet av ett lands export och import är väldigt viktigt för ett lands ekonomi. Ändringar i bytesbalansen påverkar ekonomin, bland annat ifall landets export minskar leder det ofta till att valutans värde försvagas. Däremot ifall exporten ökar, ökar även efterfrågan på valutan och då stiger valutans värde.

Ifall den ekonomiska tillväxten är hög i ett land betyder det att valutans värde stiger. Detta kan förklaras genom att utländska aktörer blir mer intresserade att investera i landet vilket gör att finansiella balansen blir positiv. Då utländska aktörer investerar i landet gör det att kapitalinflödet blir större än kapitalutflödet - efterfrågan på valutan ökar gör att valutan blir starkare.

Vid behov kan centralbanken påverka landets valutakurs. På kort sikt kan centralbanker sänka eller höja räntan, beroende på ifall målet är att stärka eller försvaga valutakursen. Centralbanker kan även genom interventioner påverka valutakursen. Interventioner innebär att centralbanken antingen köper eller säljer av den egna valutan för att nå önskat mål. Vid interventioner där centralbanken köper eller säljer valutan, påverkas även valutareserver antingen genom en minskning eller ökning. (Forextrading 2017)

En valutakurs kan även förändras antingen som en följd av efterfrågan och utbud eller genom politiska beslut. Depreciering och appreciering förklarar ifall valutakursen ändras i och med valutans efterfråga och utbud på marknaden. Depreciering tyder att valutans värde sjunker då appreciering tyder att valutans värde stiger. Devalvering och revalvering sker däremot genom politiska beslut. Vid devalvering skrivs valutans offici-

ella valutakurs ner och vid revalvering skrivs kursen upp. För att valutakursen skall kunna påverkas av politiska beslut, bör kursen vara fast. (Riksbanken 2017b)

3.3.2 Valutarisker

Vid utrikeshandel råder nästan alltid finansiella risker som bland annat valutarisker. Valutarisken är en makroekonomisk faktor som kan delas upp i direkta och indirekta valutarisker. Till direkta valutarisker hör risker som kan uppstå bland annat då företag exporterar i utländsk valuta. De indirekta valutarisker uppstår däremot då företag exporterar i egen valuta, men priset påverkas av valutafluktuationer. (Grath 2014 s. 108)

Då länder handlar med varandra och ett avtal är gjort och offerten godkänd, tar det en viss tid från att avtalet är gjort innan den egentliga exporten samt betalningen av varan sker. Länder med egen valuta och flytande kurs, som i detta fall Sverige, kan valutakursen ändras under tiden från avtalet till betalningen. Detta gynnar inte direkt konkurrenskraften då företag måste agera proaktivt mot valutakursförändringar. Företag kan bland annat handla valuta på termin, där de har rätten samt skyldigheten att köpa eller sälja en valuta till ett färdigt bestämt pris. Att handla valuta på termin för dock med sig en risk - ifall företaget väljer att lämna offerten helt och hållet kan det hända att motvalutan har hunnit falla under tiden och summan som fås tillbaka är mindre än då offerten godkändes. Ett annat alternativ att försäkra sig mot valutakursförändringar vid handel är valutaoption, där företaget har rätten, men inte skyldighet, att köpa eller sälja en valuta till ett pris som redan är bestämt. (Flam 2003 s. 69 – 74)

3.3.3 Valuta- och penningpolitik

Valutapolitiken går ut på en reglering av den egna valutans värde i förhållande till andra valutor. Valutapolitiken är speciellt viktig ifall en stor del av landets pengar rör sig kring utrikeshandel. Genom valutapolitiken kan kursfluktuationer dämpas genom att köpa eller sälja till exempel euron mot en annan valuta. Länder eller unioner kan ha olika valutakursmål. Euron bland annat saknar ett mål utan flyter istället fritt och valutakursen bestäms av marknaden. (Finlands Bank 2017c)

Penningpolitiken har en nära koppling till valutapolitiken. Sambanden mellan dessa två beror på vilken valutakursregim som används. Ifall valutakursen är rörlig, påverkas denna av penningpolitiken som har som mål att stärka valutakursen. I och med en hög räntenivå flödar det in mera kapital och därmed ökar efterfrågan på den egna valutan. Den fasta valutakursens ränta anpassas däremot genom penningpolitiken att hållas på en fast nivå. Centralbankerna kan alltså inte styra räntan utifrån den inhemska ekonomin utan nivån bestäms av det land som valutan är knuten till. (Eklund 2012 s. 231 – 233)

Penningpolitiken i euroområdet styrs av de nationella centralbankerna och Europeiska Centralbanken (ECB). I Sverige som står utanför EMU är det deras nationella centralbank, Riksbanken, som styr över landets penningpolitik. Penningpolitikens huvudmål är att i euroområdet försvara eurons köpkraft, att upprätthålla en prisstabilitet samt att hålla tillbaka inflationen i landet. (Finlands Bank 2017c)

Penningpolitiken är olika beroende på ifall det är frågan om en ekonomi med fast valutakurs eller rörlig valutakurs. I en ekonomi med rörlig valutakurs kan ECB på kort sikt påverka inflationen och hålla tillbaka den genom att höja styrräntan. En höjning av styrräntan leder till att landets ränta stiger i jämförelse med andra länder och då resulterar det ofta i ett valutainflöde. Styrräntans höjning leder till en ökad efterfrågan av placeringar i landet och detta leder till att valutan blir starkare. En starkare valuta gör att utlandet inte vill köpa dyra varor och därmed försämras exporten. Å andra sidan ifall landet har för låg inflation kan räntan sänkas av ECB. Detta igen kan resultera i valutautflöde då pengar istället placeras till ett annat land med en högre ränta. Valutautflödet leder till att valutan i fråga försvagas och exporten ökar i och med de billiga varorna.

För att klara sig på marknaden måste ett litet exportberoende land som Finland och Sverige göra ett tydligt val mellan ett. Alternativen att välja mellan är en helt rörlig kurs eller att gå med i en valutaunion. Sverige med den svenska kronan har valt att ha en helt rörlig kurs då Finland har valt att gå med i valutaunionen EMU. (Eklund 2012 s. 230 – 236)

3.3.4 Tidigare studier

Valutakursförändring tyder på hur förändringen påverkar en viss faktor. I detta fall kan en valutakursförändring påverka utrikeshandeln, och då talar man om volatilitet. Det har tidigare gjorts undersökningar ifall valutakursvolatilitet har en påverkan på handel. En tidigare studie är gjord av Yarmukhamedov som har undersökt valutavolatilitetens effekt på svensk handel åren 1993 – 2006. Han har kommit fram till den slutsatsen att valutakursvolatiliteten för med sig osäkerhet bland handel och därmed påverkar exporten negativt. I sin undersökning konstaterar han att i och med valutakursförändringen kan företag ha svårt att anpassa sin handelsvolym ifall de inte har tillräckligt kunnande av tidigare volatilitet. (Yarmukhamedov)

Flam (2008) skriver om en teori som funnits sedan 1800-talet där det konstateras att en fast valutakurs är ett bättre alternativ med tanke på utrikeshandel. Detta förklaras genom att en fast valutakurs inte för med sig en osäkerhet som en rörlig valutakurs gör. I forskningen har man även kommit till den slutsatsen att valutan euro har gynnat handeln inom euroområdet, så som mellan länderna och med länder utanför euroområdet. Valutakursvolatiliteten har enligt teorin inte haft en betydande påverkan på utrikeshandeln.

3.4 Valutakursregim som påverkat handeln

Bretton Woods-systemet bildades år 1944 efter den djupa ekonomiska krisen på 1930-talet. Målet var ett ekonomiskt samarbete mellan länder för att undvika en likadan kris som tidigare, försäkring av stabila valutakurser och undvikande av handelshinder. Bretton Woods-systemet var ett fastkurssystem där valutakurserna fastslogs mot dollarn som igen hade ett fast guldpris. Systemet bröts år 1971 genom "Nixonchocken", då USA:s dåvarande president inte längre kunde garantera dollarvärdet till priset av guld. (Maailmantalous 2013)

Efter att Bretton Woods-system kollapsade hade länderna ett val att hålla en fast valutakurs eller övergå till en rörlig valutakurs. (Nars & Pekonen 1982)

Då Bretton Woods-systemet kollapsade var tanken om en gemensam union och en gemensam valuta mycket på tapeten. En valutaunion innebär att nationer går samman om en gemensam valuta. I juli år 1990 började den första av tre etapper mot en integrerad ekonomi och valutaunionen EMU. I andra etappen år 1994 instiftades Europeiska monetära institutet EMI, med en uppgift att förstärka samarbetet mellan centralbankerna. Den tredje och sista etappen infördes i början på år 1999 och då fastslogs EMU och den gemensamma valutan. Dock var det först år 2002 som de nationella valutorna började ersättas av den gemensamma valutan euro. (Finlands Bank 2017b)

EMU är en integration av EU ekonomier och står för den ekonomiska och monetära unionen där principen är att nationella valutor helt och hållet har slopats och euron har tagits i bruk som en gemensam valuta för varje nation i unionen. Syftet med valutaunionen EMU är att sträva efter penning- och valutapolitiskt samarbete inom EU nationerna. Av de 28 nationer som är medlemmar i Europeiska Unionen, är 19 av dessa med även i EMU. Nationer som har medlemskap i EMU har överlåtit landets beslutanderätt för monetära frågor och beslut till europeisk nivå, det vill säga till den Europeiska Centralbanken (ECB). Nationerna får alltså inte själva längre bestämma över penning- och valutapolitiken, utan det är Europeiska Centralbanken tillsammans med Centralbankssystemet (ECBS) som styr över dessa. (Euroopan unioni 2017)

Innan medlemskapet i valutaunionen EMU hade Finland sedan år 1860 haft sin egna valuta marken samt en fast växelkurs. Under markens tid och speciellt efter andra världskriget var det vanligt att valutan devalverades. Sedan år 1945 devalverades valutan med jämna mellanrum med ett syfte att förbättra Finlands bytesbalans. Finska exportberoende företag gynnades av devalveringen då exportvarorna blev billigare för utlandet att köpa och investera i. Devalveringen var ett instrument för Finland att förbättra företagets export och därmed konkurrenskraft på världsmarknaden. År 1992 hade Finland gått med i första etappen av EMU och kunde därmed inte längre devalvera och då övergick valutakursen till flytande. År 1993 började både Finland och Sverige med medlemskapsförhandlingar inför EU och den gemensamma valutan.

Både Finland och Sverige blev medlemmar i EU år 1995 och båda länderna deltog direkt i den andra etappen av förberedande av EMU. Finland gick med i den tredje och

sista etappen och tog i bruk euron år 1999, dock officiellt i bruk först år 2002 då den nationella valutan ersättes av euron. (Eurooppatiedotus 2017)

Sverige däremot deltog inte i den tredje etappen över huvud taget i och med en folkomröstning och landet beslöt att behålla den svenska kronan. I och med unionen så ansåg Sverige dock att valutakursen måste ändras från fast till rörlig för att klara sig på marknaden. Sverige använde även i tiderna devalvering som ett instrument för att tackla de inhemska ekonomiska problemen. I Sverige på 1970- och 1980-talet ökade till exempel lönekostnaderna snabbare än annanstans i världen och därför måste landet återställa deras konkurrenskraft genom devalvering av valutan. Denna möjlighet miste landet efter att ha gjort valutan flytande. (Riksbanken 1997a)

3.4.1 För- och nackdelar med EMU

Valutaunionen EMU för naturligt med sig både för- och nackdelar. Vissa nationer kan av en orsak eller annan ha mera nytta av medlemskapet än en annan nation.

Till fördelar hör en hel del faktorer. För det första för en valutaunion som EMU med sig valutakursstabilitet på både valutamarknaden och i handel. Då valutakursen är stabil, behöver man ej försäkra sig mot valutakurssvängningar inom nationen. Med valutaunionen försvinner även valutaväxlingen och dess kostnad för länder inom EMU. Detta betyder att företag slipper växla valutor vid olika transaktioner, som till exempel vid export. De lägre transaktionskostnaderna och den minskade valutavolatiliteten för med sig en ökad handel inom unionen. Länders konkurrenskraft påverkas positivt av valutaunionen då varor och tjänster är alla uttryckta i samma valuta. Detta leder till att priskillnader är lättare att urskilja och därmed kan företag konkurrera med priser. Valutaunionen för även med sig en snabbare produktivitetstillväxt som leder till ökad handel och intern konkurrens.

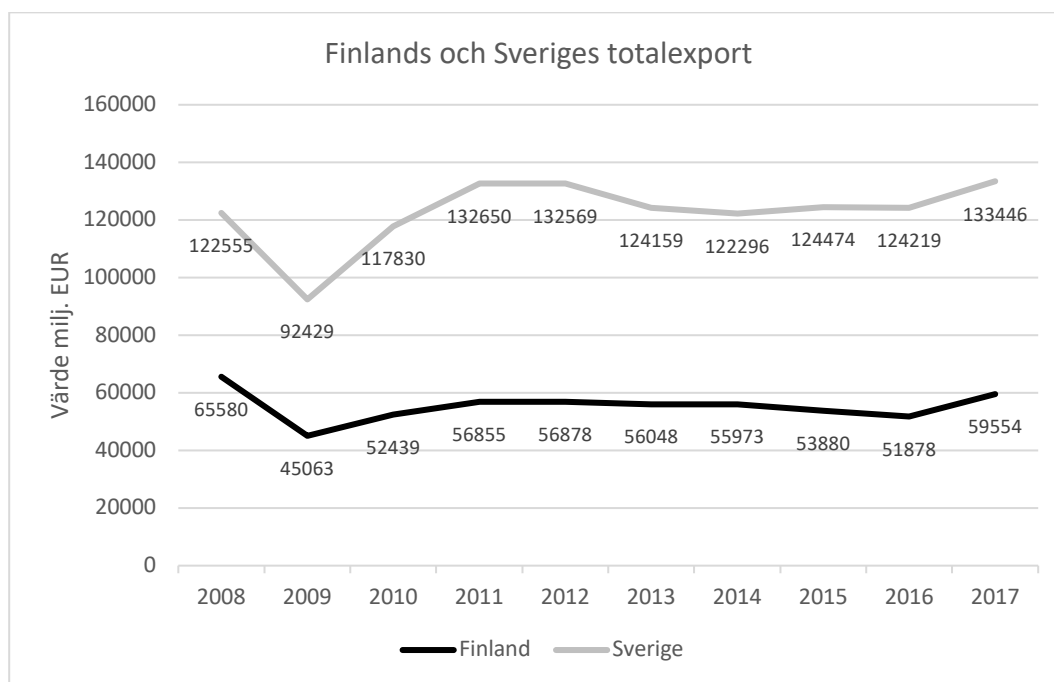
Oftast finns det även nackdelar i saker och ting, och det gör det även i valutaunionen EMU. Länder som är med i EMU får alltså inte använda sig av en självständig penningpolitik, utan det är centralbanken som styr. Penningpolitiken sätter även gränser för landets finanspolitik, men dessa kan trots allt i någon mån anpassas till landet. Den gemen-

samma penningpolitiken som EMU för med sig passar nödvändigtvis inte alla länder, och då kan det hända att andra anpassningsmekanismer krävs för att landet skall klara sig. Ifall landet inte uppfyller kraven på ett optimalt valutaområde där rörligheten är låg, måste stödåtgärder tas i bruk och dessa kan bli rätt så dyra för svaga nationer. Med en egen valuta kan valutakursen fungera som en stöddämpare för ekonomin, men i EMU där euron flyter mot andra stora valutor, kan kursen inte justeras hur som helst. (Eklund 2012 s. 236 – 239)

4 EMPIRI

I detta kapitel redovisas statistik samt resultat av intervjuerna presenteras. Syftet är att undersöka valutakursernas samband med skogsindustrins export och konkurrenskraft. Alla tal är omvandlade till miljoner euro för att göra jämförandet lättare. Till en början kommer det att redovisas statistik av totalexport, export av en viss trävaruprodukt (TOL 17, SITC 251 & 641) samt valutakurser. Därefter kommer det att göras en genomgång av intervjuerna. I resultatdelen av intervjuerna kommer det att tas upp allmän information med betoning kring frågorna om valutakursernas betydelse för exporten och konkurrenskraften. I undersökningen deltog tre stycken informanter, varav två var män och en var kvinna. Alla informanter jobbar eller har jobbat med diverse uppgifter inom skogsindustrin. Alla tre intervjupersonerna gav sitt samtycke till att namn och titel får förekomma i undersökningen. En av intervjuerna bandades in och transkriberades. Under den andra intervjun skrev jag ner anteckningar och refererar kring dessa.

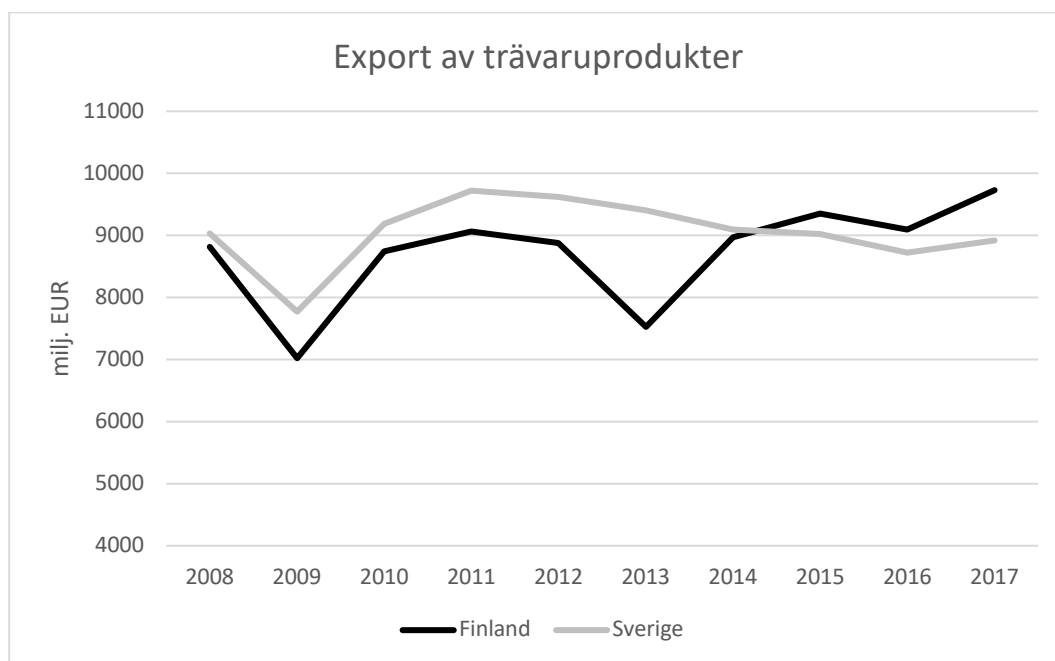
4.1 Utrikeshandel

Figur 1. Linjediagram om Finland och Sveriges totalexport i milj. euro (Tulli & Statistiska centralbyrån, 2018).

Enligt informationen som finns tillgänglig på finska tullens sidor och Statistiska centralbyrån i Sverige får man reda på att värdet på Finlands totalexport åren 2008-2017 i medeltal varit 55 415 miljoner euro. Som man kan se i diagrammet är värdet på Sveriges totalexport betydligt högre än Finlands med ett medeltal på 122 6626 miljoner euro. Diagrammet visar att totalexporten för Finlands del hållits ganska stabil då Sveriges export påverkats mera av fluktuationer. Finanskrisen som fick sin början år 2008 har klart och tydligt påverkat både Finlands och Sveriges export då ett klart och tydligt dropp skett i exporten. Finanskrisen har dock enligt uppgifterna påverkat Sveriges export mera än Finlands.

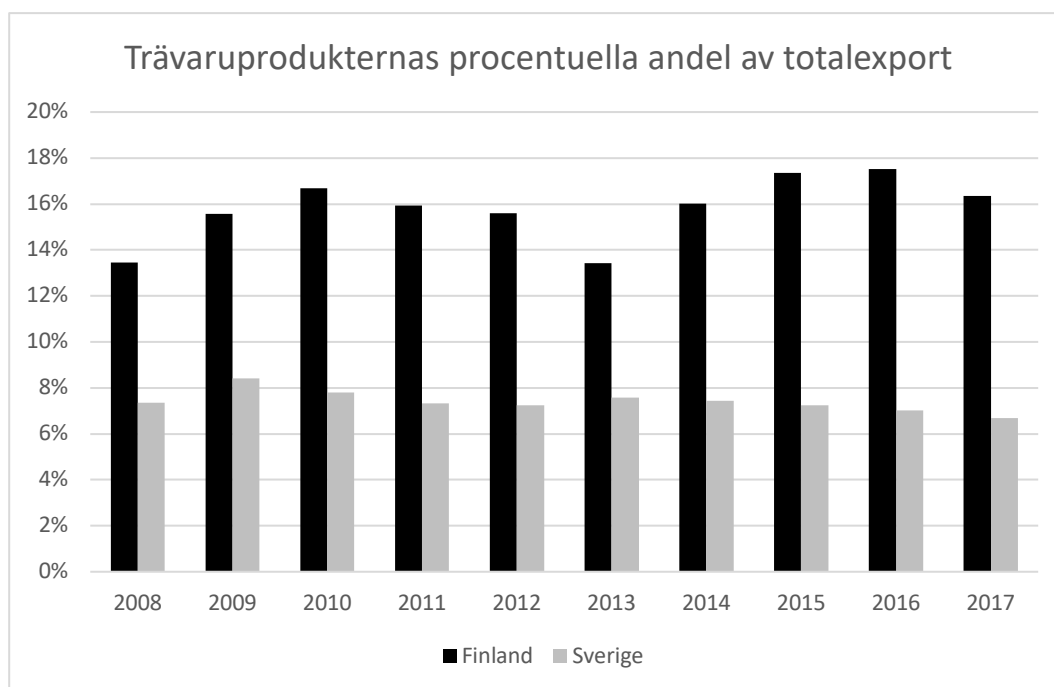
4.2 Skogs- och pappersindustrin

Figur 2. Linjediagram om Finlands och Sveriges export av trävaruprodukter i milj. euro (Tulli & Statistiska centralbyrån, 2018).

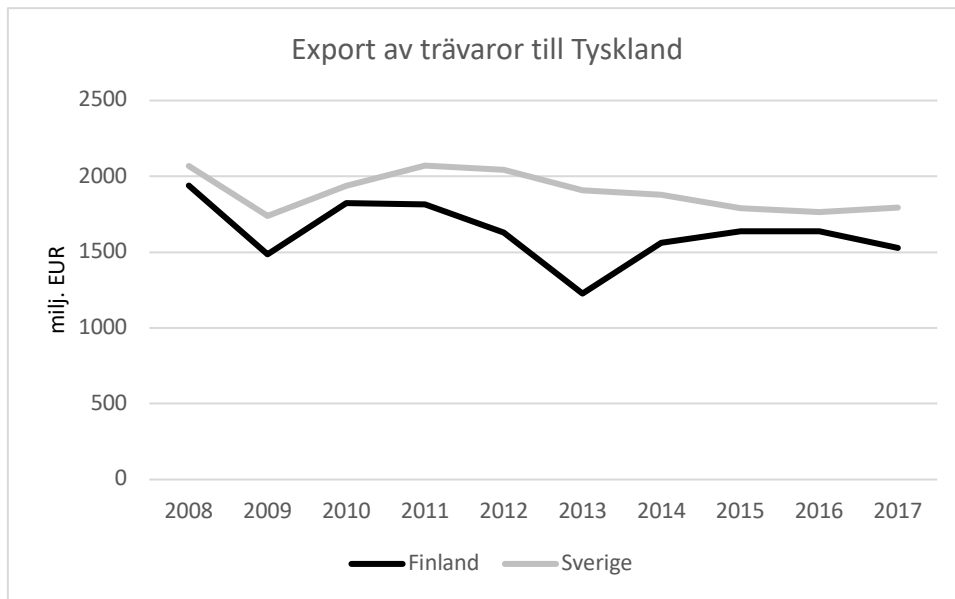
Figuren ovan visar trävaruprodukternas, det vill säga pappersmassans, pappersavfalls, papprets, pappens och kartongens export åren 2008 – 2017. Av diagrammet kan avläsas att Finland och Sveriges export av denna produktgrupp hållits ganska så lika dessa åren. Utgångsläget år 2008 har för båda länderna varit kring 9000 miljoner euro i export var- efter Finlands export droppat mera år 2013 då Sveriges export hållits ganska så lika.

Trävaruprodukternas andel, som i detta fall pappersmassa och papp, av Finlands total- export är i genomsnitt i miljoner euro 8719 och i procent 16%. De tre största länderna Finland exporterar trävaruprodukter till är Tyskland, Stor-Britannien och USA. Denna produktgrupps andel av Sveriges totalexport är i medeltal 9048 miljoner euro och procentuellt 7%. Även Tyskland och Stor-Britannien är viktiga handelspartner för Sveriges export av trävaruprodukter. Det tredje största landet Sverige exporterar trävarorna till är Nederländerna. (Se bilaga 2)

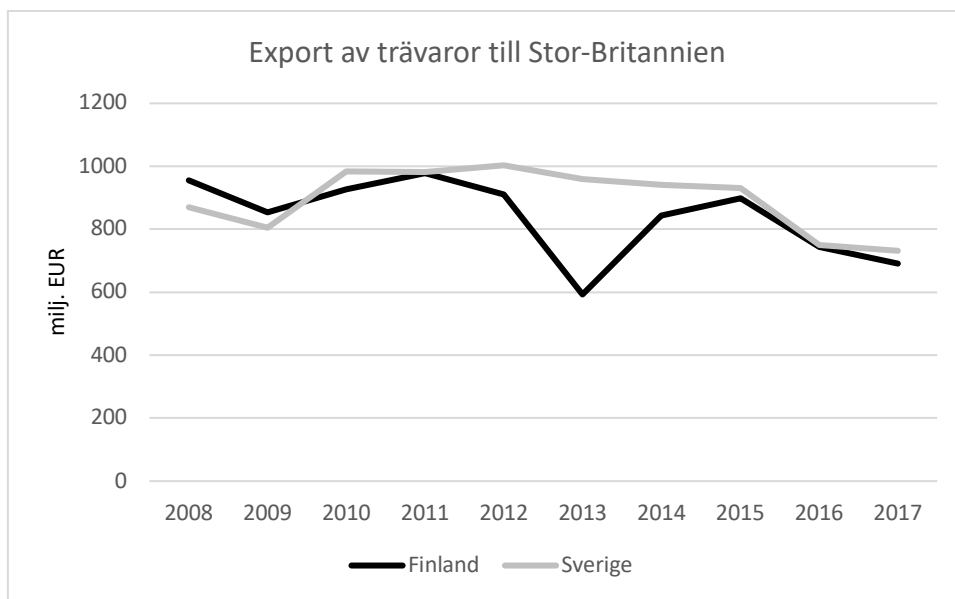

Figur 3. Stapeldiagram om trävaruprodukternas procentuella andel av ländernas totalexport (Tulli & Statistiska centralbyrån, 2018).

Som tidigare konstaterats är trävaruprodukternas procentuella andel av exporten i genomsnitt för Finlands del 16% och för Sveriges del 7%. Stapeldiagrammet nummer 3 ovan visar trävaruprodukternas procentuella andel av ländernas totalexport ända från år 2008 till 2017. Den procentuella andelen av produktgruppens export har hållits ganska den samma under dessa åren för båda länderna. Dock kan man utgående från diagrammet konstatera att Finland är mera beroende av denna produktgrupps export än grannlandet Sverige. Detta kan bero på bland annat att Sverige har även annan export som Finland inte har och är därmed inte lika mycket beroende av denna produktgrupps export som inland.

Figur 4. Linjediagram om exporten till Tyskland i milj. euro (Finska tullen & Statistiska centralbyrån, 2018).

Figur 5. Linjediagram om exporten till Stor-Britannien i milj. euro (Finska tullen & Statistiska Centralbyrån, 2018).

Figur 6. Linjediagram om exporten till Kina i milj. euro (Finska tullen & Statistiska Centralbyrån, 2018).

Figureerna 4 - 6 visar att exporten av den specifika produktgruppen för både Finlands och Sveriges del har nått en sorts stagnation till Tyskland, till Stor-Britannien håller exporten på att minska och exporten till Kina håller på att stiga. Den stora och snabba ökningen till Kina för Finlands del beror på att det är vår hållbara råvara som mjukpapper som drar dit för tillfället (Mynttinen & Tenhiälä 2018).

4.3 Expertintervjuer

Intervjuprocessen gick ut på att jag intervjuade tre stycken personer inom skogsbranschen. De intervjuade personerna var Metsägroups ekonomichef Vesa-Pekka Takala, Satu-Marja Tenhiälä som jobbar på MTK (Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto) men som för tillfället assisterar vid Maa- ja metsätalousministeri samt Veli-Matti Mynttinen som tidigare jobbat inom skogsindustrin som bland annat för Metsägroup. Takala träffade jag i Metsägroups huvudkontor fredagen den 16.3, Tenhiälä och Mynttinen träffade jag lördagen den 17.3. hemma hos dem. Varje intervjuperson svarade mer eller mindre på samma frågebatteri som skickats åt dem i förväg per epost.

Vad är skogsindustrin och dess produkters betydelse för Finland?

På den inledande frågan om skogsindustrins och dess produkters betydelse för Finland hade alla tre intervjupersoner mer eller mindre ett liknande svar. Alla tre var av den

åsikten att skogsindustrin har varit, är och kommer att vara en viktig industri för Finland och vår välfärd. Takala konstaterade att skogsindustrin betydelse för Finland har sin början redan på 1500-talet då det har varit tjära samt ved som varit de främsta och viktigaste exportvarorna. I dagens läge är skogsindustrins som helhet en viktig del för vår välfärd och industrin hämtar över 20% av Finlands exportintäkter. Enligt Takala har skogsindustrins och dess produkters utveckling, speciellt globala utveckling och konkurrenskraft redan en längre tid gjort att aktörer och företag inom skogsbranschen har varit tvungna att förbättra produktiviteten och fokusera sig på kostnadsbesparingar och konkurrensfördelar för att klara sig på marknaden. Enligt Takala är bland annat valutakursen absolut en konkurrensfaktor.

Mynttinen är även av den åsikten att skogsindustrin och dess produkter är Finlands ”gröna guld” som man ofta hör talas om. Enligt Mynttinen är skogsindustrin väldigt mångsidig och att vi i Finland inte tidigare har utnyttjat denna tillräckligt utan först på senare dagar har industrin använts bredare och mångsidigare. Enligt honom och Tenhiälä kan man genom skogsindustrin tillverka vad som helst och att människor inte ännu vet vad allt som kan tillverkas av det så kallade gröna guldets.

Skogsindustrins utveckling och prioritering?

På den andra frågan som behandlade skogsindustrins utvecklingsmöjligheter och prioriteringar svarade Tenhiälä och Mynttinen att utvecklingsmöjligheterna är stora och att skogsindustrin borde fokusera sig mera på att äga hela kedjan från skogen till slutprodukten, det vill säga ”end use”. Tenhiälä konstaterar att Finland är bra på att vidareförädla produkter inom pappersindustrin men att inom skogsindustrin finns det skäl till förbättring. Alla tre intervjupersoner konstaterade att tidningspapprets efterfrågan sjunker i och med digitaliseringen men att mjukpapperets efterfrågan däremot stiger speciellt i Asien.

Hela skogsindustrins exports tillväxtutsikter och andel av hela exporten samt länder vart produkterna exporteras?

Den tredje och fjärde frågan behandlade skogsindustrins tillväxtutsikter, andel av hela exporten samt till vilka länder skogsindustrin exporterar till. Enligt Takala har skogsindustrins exportvärde på 1970-talet i Finland i miljarder euro bara varit en miljard euro

men ändå täckt över 50% av landets exportvärde. I dagens läge har den relativa andelen av skogssektorns export stigit enormt och andelen har år 2017 varit 12 miljarder euro av hela landets exportvärde. Denna andel är i dagens läge 20% av exportintäkterna men fortfarande väldigt betydande. Takala konstaterar:

”Metsäteollisuus on edelleenkin vahvasti Suomen kansantalouden ja viennin tukijalka ja tulee sellaisena säilymään.”

Då man ser på kontinenter och vart exporten riktar sig så säger Takala att Europaområdet har stabiliserats och att det skett en sorts stagnation. Han anser att exporten till Europa kommer att hållas ganska så långt oförändrad, borträknat skrivpappret vars efterfrågan håller på att sjunka i Europa i och med digitaliseringen. Takala säger att som enskilda exportländer har Kina stigit till andra plats och över 9% av exporten riktar sig dit. Enligt honom stiger efterfrågan på mjukpapper, timmer, kartong och massa i områden som Asien och Afrika där livsstilen förändras och ekonomiska tillväxten urbaniseras. Mynttinen konstaterar igen att efterfrågan till exempel i Kina är så hög i och med att där finns mycket konsumenter. Tenhiälä poängterar att i Kina är det för tillfället förbjudet att hugga ner skog och därmed är efterfrågan av finskt timmer i Kina väldigt hög och en stor faktor till att exporten till Kina har stigit.

Valutakursens betydelse för skogsindustrins export?

Vilka är skogsindustrins handelsvalutor?

Enligt Takala och speciellt för företaget Metsägroup men även andra företag inom skogsbranschen har dollarn varit och är fortfarande en av den största handelsvalutan inom branschen. Handelsvalutan dollarns betydelse för bland annat Metsägroup är över 50%, det vill säga över hälften av handeln sker i valutan dollarn. Han konstaterar att speciellt utanför Europa strävar företag att handla med antingen dollarn eller euron istället för med små lokala valutor. Orsaken till att företag undviker att handla med små valutor är för att valutornas skyddskostnader skulle vara så dyra. Därför har företag gjort ett medvetet beslut om att handeln sker i någon av huvudvalutorna, eller som Takala säger att detta är på sätt och vis skogshandelns norm att handeln sker i någon av huvudvalutorna. Takala kommer med ett exempel att ifall handeln skulle ske i ryska rubeln,

skulle ränteskillnaden mellan rubeln och euron vara såpas hög att skyddskostnaderna för rubeln skulle direkt synas i produktens pris och därmed vara dyrare för konsumenten att köpa. För övrigt brukar en stor del av skogsbranschens handel ske även i den svenska kronan eller brittiska punden, säger Takala.

Gemensamma valutan Eurons betydelse i handeln?

Takala tycker att övergången till gemensamma valutan euron har varit positiv i och med att då har främmande valutors andel i faktureringen minskat och därmed eliminerat en stor del av valutariskerna. Han anser även att en direkt transaktionsexponering till Europaområdet ses som en positiv sak med tanke på handeln, och detta har den gemensamma valutan euron möjliggjort. Takala poängterar trots detta att ifall eurons kurs är för stark i jämförelse med till exempel dollarn uppstår en indirekt kursrisk som sedan försvagar finska företagens konkurrensläge. Varför en stark euro jämfört med dollarn är negativt för finska företag förklarar Takala på detta sätt: i och med att produktionskostnaderna i euroområdet skapas i euro försämras dessa företags konkurrenskraft ifall euron är stark mot dollarn jämfört med företag som producerar på till exempel ett dollarområde och där kostnaderna bildas i dollar.

Har svenska skogskoncerner haft en nytta av den flytande svenska kronan i jämförelse med finska som har den gemensamma valutan euro?

Både enligt Takala och Mynttinen har svenska skogskoncerner delvis haft en fördel av den egna, svenska kronan med tanke på skogshandeln och dess export. Enligt Mynttinen kan svenska företag ha haft på grund av den egna valutan en kortsiktig nytta på 1–2 år åtgången men att valutakursen inte i långa loppet har någon större betydelse för exporten, varken positivt eller negativt. Mynttinen konstaterar att det är konkurrenskraften överlag som slutligen bestämmer vem som klarar sig bäst på marknaden. Takala anser att svenska företag ibland haft nytta av den egna valutan, inte enbart inom skogssektorn utan hela svenska exportsektorn överlag. Takala tar upp som exempel timmerindustrin och dess sågar; kronan som varit redan en längre tid svag har förbättrat de svenska sågarnas konkurrenskraft jämfört med de finska. Den svaga kronan har gjort att finska sågar redan i många år varit i en ganska svår konkurrenssituation på exportsektorn. Takala tog även upp finanskrisen år 2008 och dess påverkan på exportföretag. Enligt Takala försvagades den svenska kronan markant i och med finanskrisen, avsevärt över 11 kro-

nor i förhållande till euron, och att den svaga kronan gav en direkt konkurrensfördel för svenska exportföretag, bland annat skogsindustrin.

Takala konstaterar även att ifall finska skogsföretag enbart har produktion i Finland, och kronans värde sjunker, blir de finska företagen konkurrenskraftigt i fötterna på de svenska företagen. Takala säger att bland annat företaget Metsägroup har även produktion i Sverige, där produktionskostnader bildas i svenska kronan, vilket jämnar valutorna kronans och eurons valutakurseffekt och är en viktig balanseringsfaktor.

Har övergången till den gemensamma valutan Euro varit en välsignelse eller förbannelse? (Sverige med i EU men inte i EMU)

Trots att bland annat Takala varit av den orsaken att Sverige har nu och då haft en fördel av den egna kronan, anser han ändå att övergången till den gemensamma valutan euro för Finland och de finska företagens del varit en positiv ändring. Takala poängterar att om Finland fortfarande skulle ha den egna valutan skulle den kunde exportföretag verkligen dra nytta av en svag valuta men att detta tankesätt hör till den gamla världen och gamla spekulatioerna. Han säger att markens valutakursförändringar är oförutsägbara och stora vilket leder till osäkerhet.

”Suomi on pieni avoin vientitalous, jonka hyvinvointi perustuu vientiin. Vienti perustuu vientiteollisuuden menestykseen ja niin pieni valuutta, joka Suomen markka toki oli niin se on tuolla maailman valuuttamarkkinoilla kuin lastu laineilla.”

Enligt honom har euron hämtat med sig mera stabilitet mot valutakursförändringar och därmed eliminerat risker som den egna valutan förde med sig. Han anser att euron gjort att prisers transparens har förbättrats och att valutarisker försvunnit vilket leder till att konkurrensen bland exportföretag växer.

Mynttinen igen är av den åsikten att på lång sikt har valutan inte en så stor betydelse med tanke på exporten. Som han tidigare konstaterat kan valutan ha en positiv påverkan på kort sikt men att denna konkurrensfördel inte är permanent utan jämnas nog ut med tiden.

Vilken inverkan har valutakurser med tanke på investeringsbeslut?

Till exempel vart fabriker placeras?

Då företag överväger vart fabriker eller andra investeringar skall placeras påverkar många olika faktorer och element, säger Takala. Enligt honom är valutan nog en faktor som tas i beaktande och då ser man på ländernas konkurrenskraft och regleringar som en helhet. Han konstaterar dock att valutan inte är en primär beslutsfattare utan andra faktorer väger mera. Takala pratar om en väldigt viktig sak, det vill säga "Level playing field" som tyder på att finska företag måste vara i lika konkurrenskraftiga ställningar jämfört med andra länder och dess företag. Ifall Finland i jämförelse med till exempel Sverige med tanke på politiska beslut drar åt regleringarna så skjuter Finland nog sig själv i foten och detta främjar verkligen inte investeringar i hemlandet.

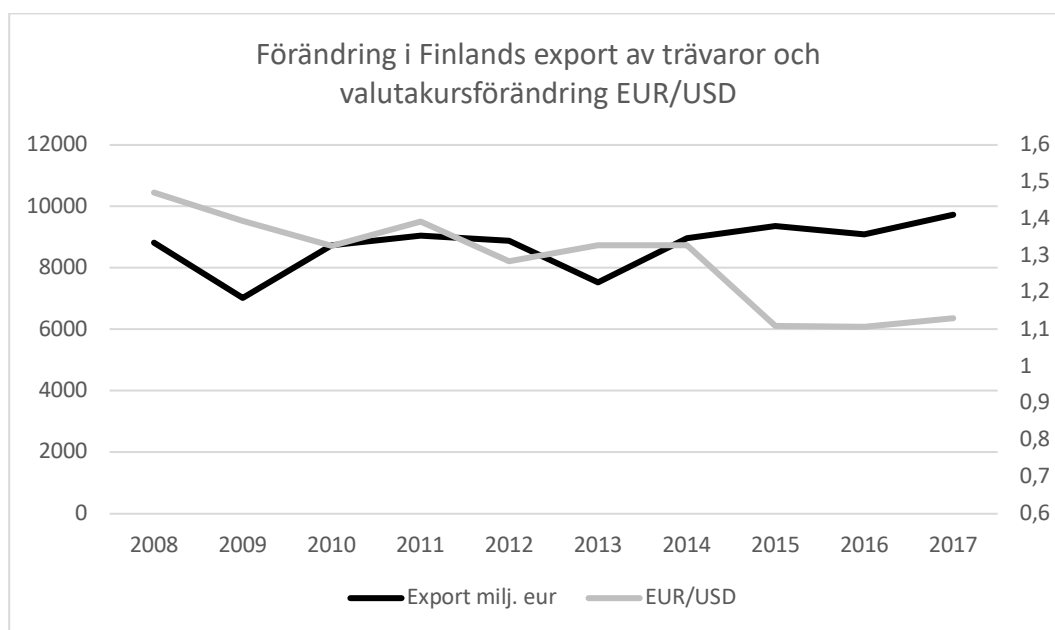
Mynttinen däremot är av den orsaken att valutakurser delvis påverkar investeringsbeslut och delvis inte. Han anser att ifall investeringen är stor kan valutakursen ha betydelse på det sättet att det man gör kan möjligen fås billigare i till exempel dollar eller euro. Men slutligen har valutakurserna sina skyddsmekanismer och detta gör att det till sist och slut inte har någon skillnad var man gör vad. Han säger även att det alltid finns någon produkt som man måste köpa någon annanstans ifrån, och ifall denna produkt är väsentlig och denna måste fås, har valutakursen ingen skillnad. Mynttinen konstaterar att ifall det är frågan om en stor investering som till exempel en 3 miljarder euros fabrik, är det skäl att ta i beaktande valutakursen. Han poängterar dock att produkten, som möjligen gjorts i euro, måste sedan föras någon annanstans och då får man intäkterna ofta i antingen dollar eller en lokal valuta och då måste valutan växlas tillbaka till euro. Valutakursen påverkar alltså inte slutprodukten, säger han.

5 ANALYS AV STATISTISK DATA

I detta kapitel analyseras den samlade data med hjälp av en regressionsanalys gjort i programmet Excel. Med hjälp av regressionsanalysen går det att studera ifall vissa variabler har ett samband med varandra, i detta fall ifall valutakursen och exporten. Exporttalen är avgränsade till pappersmassa, pappersavfall, papper, papp och kartong. På finska tullens sidor om exportstatistik hittas denna produktgrupp under gruppen TOL 17

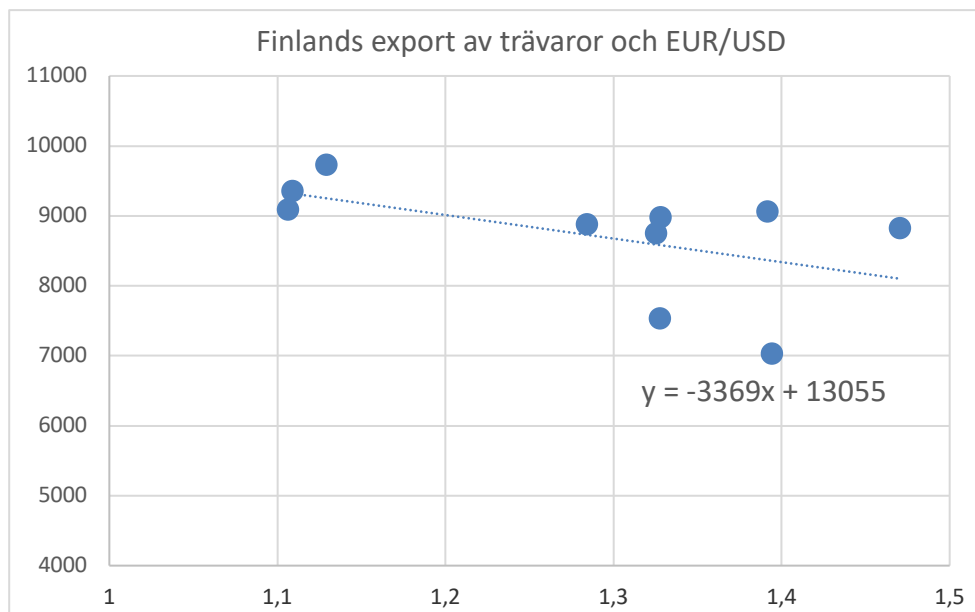
och i Sveriges statistiska centralbyrå med SITC 251 och 641. För att se om valutan påverkar ländernas export har både Finland och Sveriges export analyserats med avseende på bägge ländernas valutas värde. Som värdemätare har valutan USD använts för att se valutan EUR och SEK värdeförändringar med avseende på dollarn. Alla värden använda är från år 2008 – 2017.

5.1 Finlands export med avseende på valutakursen EUR/USD

Figur 7. Linjediagram som visar förändringen i Finlands export av trävaruprodukter (TOL 17) och valutakursen EUR/USD (Finska tullen & Finlands bank, 2018).

Linjediagrammet ovan om förändringar i Finlands export och valutakursen EUR/USD visar att variabelernas linjer inte går linjärt med varandra. Linjediagrammet visar att då valutakursen har sjunkit, har exporten stigit. Efter finanskrisen som började år 2008 ser man klart och tydligt att både valutakursen och exporten påverkats av detta och därmed sjunkit år 2009. Dock efter år 2009 har exporten börjat stiga trots att valutakursen fortsatt sjunka. År 2010 – 2014 är stabila år, förutom år 2013 då det skett en dropp i exporten. Från år 2014 framåt ser man klart att då valutakursen sjunkit så har exporten däremot ökat.

Figur 8. Spridningsdiagram som visar korrelationen mellan variablerna export av trävaruprodukter och valutakurs EUR/USD (Finska tullen & Finlands bank, 2018).

Spridningsdiagrammet visar att punkterna ligger inte direkt i en rak linje utan är splittade från varandra. Den räta linjen i diagrammet lutar nedåt, vilket tyder på en negativ korrelation mellan variablerna. Den negativa korrelationens koefficient är -3369. Den negativa korrelationen berättar oss att ifall eurons värde stiger mot den amerikanska dollarn, minskar Finlands export av den specifika produktgruppen.

Tabell 1. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen EUR/USD (Finska tullen & Statistiska centralbyrån, 2018).

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,529
R Square	0,280
Adjusted R Square	-1,25
Standard Error	739,530
Observations	1

Tabell 2. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen EUR/USD (Finska tullen & Finlands bank, 2018).

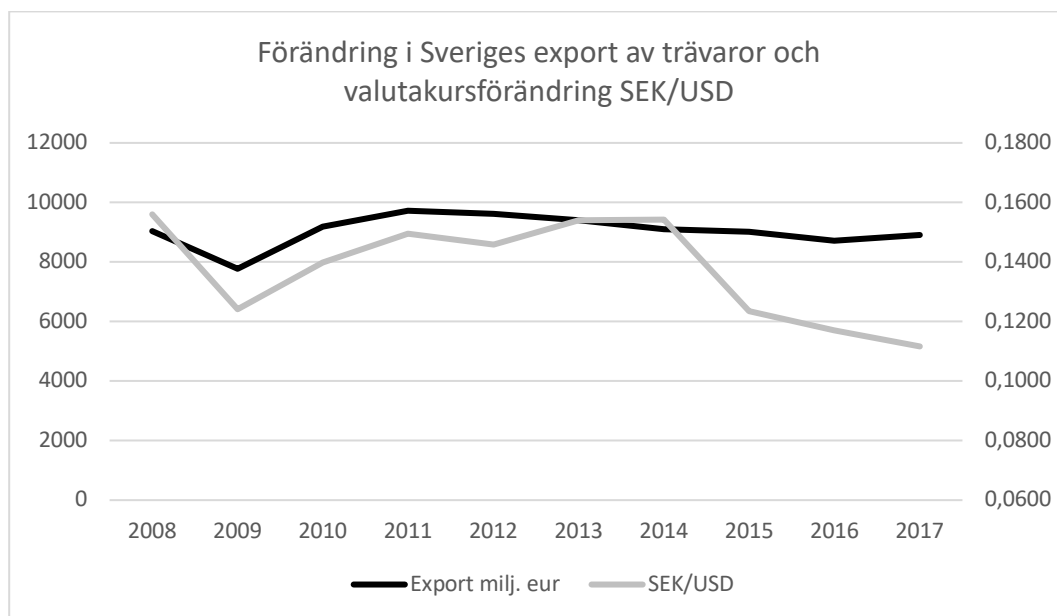
ANOVA					
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	10	1702858,909	170285,891	3,114	#LUKU!
Residual	8	4375233,623	546904,203		
Total	18	6078092,532			

Tabell 3. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen EUR/USD (Finska tullen & Finlands bank, 2018).

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>
Intercept				
(Constant)	13054,998	2468,500	5,289	0,001
EUR/USD	-3369,020	1909,281	-1,765	0,116

Regressionsanalysen av variablerna Finlands export av trävaruprodukter och valutakursen EUR/USD ger en korrelationskoefficient på -3369, det vill säga det finns ett linjärt samband mellan variablerna. Från tabellen ovan kan man även tolka R Square som gett talet 0,280. Detta tyder på att för Finlands del kan 28% av trävaruexporten förklaras med valutakursen. För att analysen skulle ge en signifikans, bör det finnas mera data och därmed kan detta inte tas i beaktande. Regressionsekvationen för fallet är: $\text{Export} = -3369 \times \text{EUR/USD} + 13\ 055$.

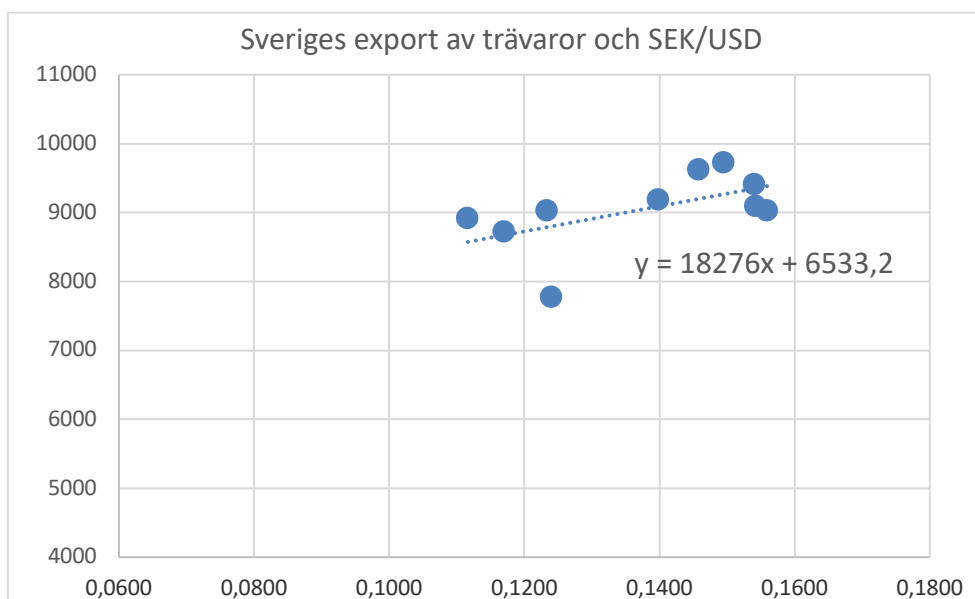
5.2 Sveriges export med avseende på valutakursen SEK/USD

Figur 9. Linjediagram som visar förändringen i Sveriges export av trävaruprodukter och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån & Riksbanken, 2018).

Linjerna för Sveriges export av trävaruprodukter och valutakursen SEK/USD går mera linjärt än för Finlands del. Linjerna går mer eller mindre i samma riktning ända fram till

år 2014 varefter kronans värde sjunker betydligt mot dollarn. Dock syns det inte direkt någon betydlig ökning eller minskning i exporten tiden 2014 – 2017.

Figur 10. Spridningsdiagram som visar korrelationen mellan variablerna export av trävaruprodukter och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån, Riksbanken, 2018).

Spridningsdiagrammet om Sveriges export och valutakursen SEK/USD visar att linjen är positiv, det vill säga korrelationen mellan dessa variabler är positiv. Koefficienten är i detta fall 18 276. Spridningsdiagrammets positiva korrelation tyder på att ifall den svenska kronans värde stiger, stiger även den specifika produktgruppens export.

Tabell 4. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån & Riksbanken, 2018).

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,567
R Square	0,321
Adjusted R Square	-1,25
Standard Error	477,182
Observations	1

Tabell 5. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån & Riksbanken, 2018).

ANOVA					
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	10	863095,603	86309,560	3,790	#LUKU!
Residual	8	1821623,586	227702,948		
Total	18	2684719,189			

Tabell 6. Resultat från regressionsanalysen av variablerna export och valutakursen SEK/USD (Statistiska centralbyrån & Riksbanken, 2018).

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>
Intercept				
(Constant)	6533,248	1300,523	5,024	0,001
SEK/USD	18276,467	9387,439	1,947	0,087

För Sveriges del ger regressionsanalysen en korrelationskoefficient på 18 276 vilket även det ger ett linjärt samband mellan variablerna. R Square för Sveriges del är ett tal på 0,321. Detta tyder på att 32% av Sveriges trävaruexport kan förklaras med valutakursen, vilket är procentuellt sätt större än Finlands. Därmed kan man tolka genom att enbart kolla på R Square att Sveriges export påverkas mera av valutakursfluktuationer. Samma gäller här med signifikansen som inte fåtts i och med att inte tillräckligt med data är analyserat. Regressionsekvationen är: $\text{Export} = 18\,276 \times \text{SEK/USD} + 6533,2$.

6 SLUTSATSER

Detta kapitel kommer att besvara frågeställningarna som är presenterade i början av undersökningen samt kommer en vidare diskussion att ges.

Hur påverkas företagets konkurrenskraft ifall landet är med i valutaunionen (EMU) samt företagets konkurrenskraft som står utanför valutaunionen?

Länder som är med i valutaunionen EMU kan inte själv påverka den monetära politiken då länder som står utanför EMU däremot kan. I och med detta kan länder som är med i valutaunionen inte påverka företagets konkurrenskraft genom bland annat penning- och valutapolitiken. Däremot gynnas handeln mellan EMU-länderna i och med att det är

mera transparens i priserna och därmed lättare att utvärdera lönsamheten i handeln. Länderna som är med i EMU eliminerar även valutarisken vid handel med varandra, vilket ett land som inte är med i EMU kan hamna ut för.

Vilka är för- och nackdelar med att vara med i valutaunionen (EMU) med tanke på utrikeshandeln?

De främsta fördelarna med att vara med i en valutaunion som EMU med tanke på landets utrikeshandel är att valutariskerna har minskat märkvärdigt jämfört med tidigare då Finland hade egen valuta och därmed gett mera stabilitet. Valutariskerna vid handel inom Europa har i och med valutaunionen eliminerats och inga transaktionskostnader uppstår ifall länder som är med i EMU handlar med varandra, givet att handeln sker i euro. Euron är även en av världens huvudvalutor och ger därmed även en annorlunda trygghet än ifall landet hade en egen liten lokal valuta.

Nackdelen igen med att ha en gemensam valuta är att Finland i detta fall inte kan devalvera valutan, alltså sänka på valutans värde. Det är numera Europeiska centralbanken som styr över valuta- och penningpolitiken och därmed kan inte ett enskilt land påverka detta. Då Finland hade egna valutan marken kunde landet devalvera valutan vilket gynade exporten i och med att valutan blev billigare för andra att köpa. Detta kan Finland alltså inte göra längre och kan ses som en nackdel.

Är handelsvalutan inom skogsindustrin fortfarande USD?

Trots att handeln kan ske i princip i vilken valuta som helst är den största handelsvalutan inom skogsindustrin fortfarande den amerikanska dollarn. Andra valutor som även har en stor betydelse för handeln är euron, och som till exempel för det finska företaget Metsägroup, utgör den svenska kronan en tredje del av handelsvalutan och brittiska punden som utgör cirka 5%. Den amerikanska dollarn är dock en överlägsen handelsvaluta inom skogsindustrin som utgör över 50%. Inom skogsindustrin överlag har man kommit till den slutsatsen att normen är att istället för att handla i små lokala valutor, handla istället i stora handelsvalutor som dollarn, euron och punden. Orsaken till att handeln är koncentrerad främst till de stora världsvalutorna är att annars skulle valutor-

nas skyddskostnader kunna bli alldeles för höga för att handeln skulle vara lönsam i slutändan. Genom att handla i de stora valutorna och därmed undvika för stora skyddskostnader kan produkterna säljas vidare till ett billigare pris.

Syftet med undersökningen var att undersöka ifall valutakursen har en betydelse för Finlands och Sveriges export. Efter att ha gjort undersökningen har jag kommit till slutsatsen att valutakursen sist och slutligen inte är en så betydande faktor för skogsindustrins export som jag hade tänkt mig från början. Undersökningen visade att Sveriges skogsindustri delvis gynnas av den egna valutan kronan i jämförelse med Finland som har den gemensamma valutan euro. Detta kan förklaras med att då den svenska kronan varit svag så har exporten stigit i och med att valutan varit billig för andra att köpa. Den svaga kronan har alltså gjort att svenska företagens konkurrenskraft i stunder varit betydligt bättre än de finska företagens konkurrenskraft på marknaden. Resultaten jag fått från intervjuerna är att valutakursen kan påverka exporten positivt på kort sikt men däremot inte på lång sikt och därmed är valutakursen inte den primära faktorn som påverkar exporten. Det betyder att fördelen som Sverige delvis haft med den egna valutan är kortsiktig. Trots att Finland inte kan påverka valutan som innan med egna valutan marken, har euron hämtat med sig mera stabilitet och transparens vilket igen gynnar skogsindustrins export och utrikeshandeln överlag. Resultatet från regressionsanalysen visar att cirka 30% av både Finlands och Sveriges export av den specifika produktgruppen av trävaror kan förklaras med valutakursen. Detta tyder på att valutakursen har en påverkan på exporten men att det är även många andra faktorer som inflation och landets BNP som har en stor, om inte större betydelse för exporten. Det som förvånade mig var resultatet av spridningsdiagrammet av Sveriges export av trävaruprodukterna och valutakursen SEK/USD. Figur 10, det vill säga spridningsdiagrammet strider mot all annan information som jag fått fram under denna undersökningen. Figurens trendlinje har en positiv lutning, vilket innebär i detta fall att en stark krona gör att exporten stiger. Jag förväntade mig att trendlinjen skulle vara negativ i och med att resultaten från bland annat intervjuerna visade sig att en svag krona gynnar exporten och inte tvärtom. Orsaken till varför spridningsdiagrammet ger en positiv lutning fast förväntningen var negativ kan vara för att ändringen i exporten kan och framförallt baserar sig även på andra faktorer än enbart valutakursen. Exempel på en annan betydande faktor, som inte är taget i beaktande i regressionsanalysen, är utvecklingen av produktmixen och dess högt vidareför-

ädlade produkter. Analysen i detta arbete är gjord på basen av statistik från grupperingen TOL 17 (eller SITC 251 & 641) som inom skogsindustrin innebär produkter som papper, massa, papp och kartong. Dessa produkter kan ha högt förädlingsvärde och produkter som etiketter och förpackningsmaterial med stor efterfrågan tillverkas och sedan exporteras. Dessa så kallade "high-tech" produkter har en stor efterfrågan på marknaden och gynnar exporten oberoende valutakursen. Den positiva lutningen i SEK-regressionen kan alltså förklaras med att ifall efterfrågan på den vidareförädlade produkten är tillräckligt stor, är människor villiga att köpa produkten oberoende om valutakursen, som i detta fall är SEK, skulle stärkas och bli dyrare att köpa. Å andra sidan ifall det endast är frågan om export av bulk så spelar valutakursen en betydligt större roll vid export av varan.

Slutligen kan jag inte baserat på undersökningens resultat ge ett definitivt svar på hur valutakurserna har påverkat Finlands och Sveriges export. Undersökningen gav inte något tydligt resultat på ifall valutakursen på lång sikt är en positiv eller negativ faktor med tanke på exporten. För att möjligen få ett mera omfattande resultat borde statistik analyseras för en längre tidsperiod än 10 år. På 10 år kan man se den kortsiktiga påverkan av valutakursen men inte den långsiktiga.

KÄLLOR

Baldwin, R & Vihriälä, V. 37/2017, Turha taistella tuulimyllyjä vastaan, *Talouselämä*, 20.10.2017, s. 71.

Bryman, A. & Bell, E. 2005, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, 1 uppl., Slovenien: Korotan Ljubljana, 621 s.

Carlin, W. & Soskice, D. 2006, *Macroeconomics: Imperfections, Institutions & Policies*, Oxford: Oxford University Press. s. 296

Eklund, K. 2012, *Vår ekonomi*, 12 uppl., Lettland: Livonia Print, 352 s.

EMU 2017. *Nationalencyklopedin*,
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/emu> Hämtad 13.11.2017.

Euroopan unioni, Euro. Tillgänglig: https://europa.eu/european-union/about-eu/money/euro_fi#euro Hämtad: 1.12.2017.

Eurooppatiedotus, Suomen tie jäsenyyteen. Tillgänglig:
<https://eurooppatiedotus.fi/suomi-ja-eu/suomen-tie-jasenytyteen/> Hämtad: 4.12.2017.

Europeiska centralbanken 2017. *Nationalencyklopedin*, <https://www-ne-se.ezproxy.arcada.fi:2443/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/europeiska-centralbanken> Hämtad: 8.12.2017

Feenstra, R.C. & Taylor, A.M. 2008, *International Economics*, New York: Worth Publishers. Kap. 8, 13, 14.

Finlands Bank, Ekonomiska och monetära unionen (EMU), Tillgänglig:
<https://www.suomenpankki.fi/sv/finlands-bank/eurosystemet-och-ecbs/ekonomiska-och-monetara-unionen-emu/> Hämtad 3.1.2018

Finlands Bank, Penningpolitik, Tillgänglig:
<https://www.suomenpankki.fi/sv/penningpolitik/> Hämtad: 4.12.2017.

Finlands Bank, Växelkurspolitik, Tillgänglig:
<https://www.suomenpankki.fi/sv/penningpolitik/vaxelkurspolitik/> Hämtad: 4.12.2017.

Flam, H. 2003, *Handel och medlemskap i EMU: Ekonomisk Debatt*. Vol 31, No 4, pp. 69–74.

Flam, H. 2008, Vinner Sverige på att gå med i EMU? *Tillämpad makroekonomi*. Tredje upplagan. Stockholm: SNS Förlag.

- Forextrading*, Vad påverkar kurserna? Tillgänglig: <http://www.forextrading.se/makro>
Hämtad: 26.11.2017
- Grath, A. 2004, *Företagets utlandsaffärer – Riskhantering, Betalning, Valuta och finansiering*, 8 uppl., Stockholm: Industrilitteratur AB, 206 s.
- Holmwall L. & Åkesson A. 2010, *Export & Import – att göra internationella affärer*, 2 uppl., Egypten: Sahara Printing, 240 s.
- Jord- och Skogsbruksministeriet*, Användning av trä. Tillgänglig:
<http://mmm.fi/sv/skogar/anvandning-av-tra> Hämtad: 3.1.2018
- Jord- och Skogsbruksministeriet*, Skogsindustri. Tillgänglig:
<http://mmm.fi/sv/skogar/anvandning-av-tra/skogsindustri> Hämtad 3.1.2018
- Kempas, Karla. 2017, Valuuttariski voi tietää jättitappiota, *Helsingin Sanomat*,
19.11.2017
- Kittel, B., Von Ossietzky, C., Rihoux, B. 2009, Interviewing experts. I: Bogner, A., Lit-
tig, B., Menz, W. *Research methods series*, Palgrave Macmillan, s.93 – 103
- Krishnaswami, O. & Satyaprasad, B. 2010, *Business Research Methods*, Mumbai: Hi-
malaya Publishing House, Tillgänglig: ProQuest Ebook Central. Hämtad
13.11.2017.
- Krugman, P.R. & Obstfeld, M. 2006, *International Economics, Theory & Policy*, 7
uppl., Boston: Pearson International Education. Kap. 2-5.
- Maailmantalous, Bretton Woods-järjestelmä. 2013. Tillgänglig:
<http://maailmantalous.net/fi/abc/bretton-woods-jarjestelma> Hämtad: 3.3.2018
- Metsäteollisuus*, Tilastot. Tillgänglig: <https://www.metsateollisuus.fi/tilastot/> Hämtad
5.12.2017.
- Miljönytta*, Skogsnäringen – viktig del av en biobaserad samhällsekonomi. Tillgänglig:
<http://miljonytta.se/branscher/skogsindustrin/> Hämtad 3.1.2018
- Mynttinen, V-M & Tenhiälä, S-M, 2014, *Intervju om valutakursernas betydelse för
skogsindustrins export och konkurrenskraft* [muntl. intervju], refererat i detta ar-
bete: 17.4.2018
- Nars, K. & Pekonen, K., 1982, *Ulkomainen rahoitus ja valuuttastrategia*, 2 uppl.,
Amer-yhtymä Oy Weilin+Göös kirjapaino, Espoo. s. 154, s.160

Papperskretsen, Pappersindustrin utgör grunden för Sverige och vår välfärd. Tillgänglig: <http://papperskretsen.se/pappersindustrin-utgor-grunden-for-sverige-och-var-valfard/> Hämtad: 30.11.2017.

Riksbanken, Sverige och EMU. Tillgänglig: <http://www.riksbank.se/sv/Press-och-publicerat/Tal/1997/Sverige-och-EMU1/> Hämtad: 29.11.2017.

Riksbanken, 2017. Ordlista. Tillgänglig: <http://www.riksbank.se/sv/Ordlista/> Hämtad: 8.12.2017

Sajari, Petri. 2017, Jacob Wallenberg: ”Uskokaa itseenne”, *Helsingin Sanomat*, 30.10.2017

Statistiska centralbyrån, 2018. Tillgänglig: http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_HA_HA0201_HA0201D/OImpExpSITC4Ar/?rxid=f45f90b6-7345-4877-ba25-9b43e6c6e299 Hämtad: 24.4.2018

Sydved, Skogsindustrin. Tillgänglig: <https://www.sydved.se/skogsbruk/skog-och-framtid/skogsindustrin> Hämtad 3.1.2018

Sörensson, R., Jonsson, A. & Vinnova, 2017. Företag inom svensk massa- och pappersindustri 2007 – 2012, *Publector*. Tillgänglig: http://publector.org/Foretag_inom_svensk_massa-_och_pappersindustri/Titel Hämtad: 29.11.2017

Takala, Vesa-Pekka., 2018, *Intervju om valutakursernas betydelse för skogsindustrins export och konkurrenskraft* [muntl. intervju], transkriberad och bifogad till detta arbete: 17.4.2018

Tulli, ULJAS-palvelu 2018. Tillgänglig: <http://uljas.tulli.fi/Dialog/SaveShow.asp> Hämtad: 6.3.2018

Yarmukhamedov, S (2007) *Trade Effects of Exchange Rate Fluctuations: Evidence from Sweden*, Dalarna University

BILAGA 1. TRANSKRIBERAD INTERVJU

Intervju med Vesa-Pekka Takala

Den 16 mars 2018, på informantens arbetsplats

Intervjuare: Else Åström

1. Mikä on metsäteollisuuden ja tuotteiden merkitys Suomelle? (historia, nykyhetki, tulevaisuus)

E: Minulla on aiheena tämä valuuttakurssin vaikutus metsäteollisuuden viennille ja kilpailukyville. Tämän olen valinnut koska metsäteollisuus on Suomelle tärkeä osa ja vertailumaana on Ruotsi minkä valitsin sen takia sillä metsäteollisuus on myös tärkeä Ruotsille ja tässä tulee se ero, että meillä on euro ja Ruotsilla oma valuutta, niin onko niissä sitten eroa. Tässä ensimmäisessä kysymyksessä on tosiaan vähän yleistä eli mikä on metsäteollisuuden ja tuotteiden merkitys Suomelle?

V-P: Joo, sinä olit siitä laittanut historiaakin ja vähän nykyhetkeä ja sitten tulevaisuutta luodaten niin tästä historiasta voisi pitkääkin puhua, ja sehän lähtee metsien teollisen käytön historia jo 1500-luvulta, jolloin on ollut vesisahoja käytössä Suomessa, että on todella niin kuin pitkään. ja sitten kun suomen kaikkien vanhimmat vientiartikkelit on ollut turkikset ja terva, ja terva on nimenomaan metsästä, puusta lähetty. sitä on viety ulkomaille keskiajalla ja se on ollut suomen, tämä terva, niin on ollut 200 vuoden aikana ollut suomen tärkein vientituote silloin aikanaan. ja raakapuut on sitten kanssa jo hyvin varhain, ja polttopuuta viety jo 1500-luvulla Tallinnaan ja Tukholmaan eli tosi pitkät juuret on tällä liiketoiminnalla. Ja sitten on vuosisatojen mittaan kehittynyt minä en oikein tästä mitään pitkää liturgiaa tässä on pikkasen kirjallista tarinaa. Paperin valmistus on jo 1600-luvulla alkanut suomessa ja sahatteollisuus ja massa ja paperiteollisuus eli massa teollisuudella tarkoitetaan just sellun teollisuutta, ja Metsägroupin kannalta on äärimmäisen tärkeää ja juuri ollaan saatu valmiiksi 1,2 miljardin euron biotuotetehdas Äänekoskelle joka meni hanke hyvin. Niin 1800-luvun puolivälin jälkeen on alkanut kehittyä oikein voimakkaasti ja tehtaita ja myllyjä on monenlaisia sen jälkeen nousut Suomenniemeen ja ympäriinsä. Ja jos sitten mentäisiin vähän eteenpäin ajassa niin kyllä tässä tämä kehitys ja kilpailukyky ja maailmanmarkkinoiden kehitys metsäteollisuustuotteiden osalta on kyllä pakottanut kaikki toimijat ja kaikki yritykset jo pitkän ajan parantaa tuottavuutta ja hakemaan kustannussäästöjä ja kilpailuetuja ja niitä kilpailukykytekijöitä on sitten aika monia, tuo mikä sinulla on tuo valuutta tässä tarkastelukohteenä on ilman muuta eräs niistä tekijöistä. Ja sitten 1900-luvun lopulle jo niin sitten on jo alan yrityskehittä suomesakin aika paljon keskittynyt ja tuota katseet on kääntynyt ulkomaille ja sitten monet suomalaisetkin suuryritykset niin varsinkin paperintuotantokapasiteetti niin sitä on ulkomaillakin lisätty todella paljon jotka siis kuuluvat nämä yksiköt suomalaisiin konserneihin ja ovat suomalaisten emoyhtiöiden tytäryrityksiä. Ja nykyään nämä suomalaiset isot konsernit ovat Euroopan suurimpien joukossa ja kaksi konsernia UPM ja Stora Enso ylittää maailman kymmenen suurimman metsäteollisuusyrityksen joukkoon, ja Metsägroup on myös siellä erittäin vahvasti tulee siinä heti perässä. Kyllä tämä metsäteollisuus on kehittänyt toimintaansa aika lailla määrättyisesti taloudellisen ja sosiaalisen ja ympäristövastuunkin saralla ja nämä ympäristövastuu ja tällaiset kestävä kehityksen asiat on tänä päivänä ihan keskiössä ja jos miettii asiakas-kuntaa vaikkapa meidän osalta kyllä siellä on jo pitkään edellytetty että meillä on kaikki

ympäristöjärjestelmät ja sertifikaatit olemassa ja pystytään koko se meidän arvoketju ihan sinne metsän kannolle saakka jäljittämään, että meillä on se koko ketju voidaan todistaa että se on kestävä kehityksen periaatteilla tehty. Jännä miten isosti se tulee nykyisellään läpi se oikeastaan on ihan integraalinen osa nykyään liiketoimintaa ja kääntäen voisi sanoa jopa niinkin, että meillä ei ole liiketoimintaa, ellei me voida sitä kestävä kehityksen periaatteella tehdä. Nykyhetkeen kun tullaan niin metsäteollisuus on kokonaisuutena kyllä ihan keskeinen hyvinvoinnin tuoja Suomessa ja ala tuo yli 20% suomen vientituloista ja on sikäli Suomen viennin tukijalka ja yli 20% yhdeltä sektorilta on todella paljon. Metsäteollisuus työllistää yli 40 000 ihmistä ja on keskeinen tehdasteollisuuden toimiala työllistäjänä. Jos laajemmalti ajatellaan metsätaloutta mikä sitten on huomattavan paljon laajempi käsite voidaan laajasti ajatella metsätalouden ja metsäteollisuuden yhteinen työllistävä vaikutus on yli 140 000 ihmistä. Että kun työllistää erityisesti maakunnissa, tärkeätä että siellä säilyy työpaikkoja. Viime vuoden lukujen kautta vuoden 2017 osalta 7 miljardin edestä kartonkia, sellua 2 miljardia, sahatavaraa 2 miljardia. Metsäteollisuus viestii omalta osaltaan vie poliittisille päätöksentekijöille. Tällä hetkellä erittäin merkittävä ja sitten kun tulevaisuuteen suunnataan niin kyllä se menestyminen perustuu vastuullisuuteen, kestävä kehityksen periaatteella toimitaan ja tämänkin sektorin on uusiuduttava. Ei siinä mikään auta ei me kyllä vanhoilla periaatteilla pärjätä kovassa kansainvälisessä kilpailussa, jatkuvaa on sen uusiutumisen tarve. Ja se että sen edellytyksenä on se, että nykyinen teollisuus säilyy elinvoimaisena ja toimintojen kilpailukykyisenä ja sitä kautta voidaan synnyttää uutta liiketoimintaa ja investointeja ja hyvinvointia Suomeen. Globaaleja trendejä mitkä vaikuttaa on tietysti ne että maailmantaloudessa painopisteet muuttuu elikkä kysyntä enemmässä määrin kehittyville markkinoille ja tuotanto myös sitä siirtyy erityisesti Kiinaan, mikä on hyvin luonnollista ja yksin metsäsektorilla on hyvinkin monen elinkeinoelämän sektorin osalta sama tilanne, luonnonvarat niukkenee, niitä pitää hyödyntää todella tehokkaasti, energian kysynnän kasvu uusiutuva energia on aika kovaa valuuttaa, fossiiliset energialähteet ovat menneeseen maailmaan, nuori sukupolvi ei ole kovin innostunut ajatuksesta että käytetään loppuun fossiilisia polttoaineita vaan mieluummin uusiutuvaa energiaa. Ja se että mitä tulee sitten kilpailutekijöihin Suomen ja Ruotsin välillä esimerkiksi energian verotus on äärimmäisen tärkeä juttu ja valuatat ja muut verotukselliset asiat ja mitkä on säädellyt kokonaisuudessa ympäristö Suomen ja Ruotsin osalta, jos verrataan ja pohditaan mihin maahan investointeja suunnataan. Muita megatrendejä on digitalisaatio, joka on aika pitkään muuttanut kulutustrendejä, kun alkanut lehdet menemään tuonne digimaailmaan ja nettiin ja entistä vähemmän tarvitaan länsimaissa, kehittyvissä maissa kyllä kirjoitus ja painopaperin kulutus varmaan jatkaa kasvuaan, USA:ssa ja Euroopassa ja länsimaissa ylipäättään se kasvu on taittunut jo ajat sitten ja sen kysyntä laskee itse asiassa juuri digitalisaation takia.

2. Metsäteollisuuden kehitysmahdollisuudet ja painopisteet?

E: Tuota vähän menit kanssa siihen et pitää kehittyä ja että paperin kysyntä supistuu nimenomaan digitalisaation takia, kun kaikki löytyy digitaalisesti niin kysyntä laskee siinä, miten näet kehitysmahdollisuudet ja painopisteet. Mihin pitäisi satsata, että pärjää markkinoilla?

V-P: Kyllä miten esimerkiksi Metsägroup on omistajastrategiassa miettinyt on aika selviä valintoja tehty. Juuri se, että paino ja kirjoituspaperin kysyntä laskee, olemme ajaneet tuotannon kokonaan alas. Se on ollut aika raju harjoitus, vielä 10 vuotta sitten mei-

dän konsernissa ehkä 5,5 miljardia tonnia vuodessa tehtiin paino ja kirjoituspapereita ja sen jälkeen se on saneerattu nollaan, vuosi pari sitten tehtiin tämänkin konsernin toimesta Ruotsissa Husumin tehtaalla viimeiset paino ja kirjoituspaperirullat, sen jälkeen tuotanto on meillä alas ajettu kokonaan, jätetty kokonaan toisten käsiin. Sen sijaan katseet on käännetty ja satsattu enemmän pakkaamiseen ja rakentamiseen liittyviin tuotteisiin ja myös sitten markkinasellun puolella kysyntä säilyy hyvänä koska nimenomaan nämä kehittyvät taloudet, Kiina etupäässä siellä sellun kysyntä on valtavan suuri koska siellä heidän pitää valmistaa valtava määrä pehmopapereita esim. keittiö ja ruuanlaittopaperia, wc paperia ja muuta vastaava, niin kysynnän kasvu on niin huikea niin ne tarvitsee siihen sellua raaka-aineeksi ja just tällainen pohjoinen kestävä pitkäkuituinen havusellu on aivan erinomainen raaka-aine koska pelkästään esimerkiksi eteläisen pallonpuoliskon eukalyptus sellulla, niin sen ominaisuudet ovat lujuuden ja sitkeyden takia huomattavan paljon erilaiset että jos käytettäisiin pelkästään eukalyptussellua pehmopaperin raaka-aineena niin sen laatu olisi sellainen että sitä ei ainakaan länsimainen käsitys hyväksyisi, eli tällä on tärkeitä ominaisuuksia tällä hitaasti kasvavalla pohjoisen pallonpuoliskon havupuulla josta voidaan sitten lujaa sellua valmistaa jota tarvitaan valtavan paljon. Elikkä ollaan sitten keskitytty juuri kuluttajakkauskartonkien tekemiseen, pehmopaperituotteisiin esim. Serla/Lambi, esimerkkejä tuotteista joita löytyy 50 vuoden historian saattelemana jo suomalaisista keittiöstä ja jokaiselle tuttuja. Selluun satsataan aika paljon jotka on myös meidän emoyhtiön “Metsäliitto osuuskunnan omistajajäsenten intressissä että saavat omista metsistään puun myydyksi niin se on juuri lähellä tämän firman ydintä. Sinne satsataan ja juuri tällaisiin tuotteisiin missä luonnollinen maailmanlaajuisen kysynnän kasvu jatkuu. Niihin keskitytään.

3. Koko metsäteollisuuden viennin kasvunäkymät ja osuus kokonaisviennistä?

E: Just tuota noista kehitysmahdollisuuksista niin minkälaisena näet viennin metsäteollisuuden viennin kasvunäkymät sekä osuus kokonaisviennistä?

V-P: Suhteellinen osuus on supistunut, esimerkiksi 1970 vaikka viennin arvo miljardeina euroina on vaan ollut 1 miljardi euroa, sen suhteellinen osuus Suomen viennin arvosta ollut yli 50%. nyt sitten kun tullaan 2017 vuoteen, metsäsektorin viennin arvo on peräti 12 miljardia euroa, huikeasti noussut, sen suhteellinen osuus, muutkin sektorit siellä ovat kasvussa ja kaiken mahdollinen telekommunikaatio alueilla, joita juuri ei ollut olemassakaan 70 luvulla, on tullut uusia vetureita myöskin, mutta se että edelleenkin tosiaan 12 miljardia vastaa 20% Suomen koko viennin arvosta, on todella merkittävä. Takavuosina kun koko metsäsektori suuressa tietämättömyydessä ja epäviisaudessa niin monet olivat ja toimijat oikeastaan tuomitsivat auringonlaskun alaksi niin nyt on aivan toinen ääni kellossa. On edelleenkin vahvasti Suomen kansantalouden ja viennin tukijalka ja tulee sellaisena säilymään.

4. Vientituotteiden kohdemaat

E: Tuossa oli kanssa puhetta noista vientituotteiden kohdemaista, tänä päivänäkin oli 65% viennistä Eurooppaan. Onko Euroopassa stagnaatiota?

V-P: Oikeastaan ensin katsotaan, että tai äsken todettiin vaikkapa tuoreilla 2017 vuoden luvuilla jos sen viennin arvo on ollut 12 miljardia, suurimmat yksittäiset vientimaat on ollut Saksa 15%, Kiina on noussut kakkoseksi yli 9% siitä kokonaisviennistä, Britanni-

an asema on säilynyt yli 7%, USA noin 6% jne. Mutta noin niin kuin, jos katsoo sitten maanosia, niin aivan oikeassa olet, että Eurooppa on hyvin jo tasaantunut ja se on satu- roitunut se markkina, että siellä ei kasvua löydy, pysyy suurin piirtein ennallaan näissä muissa tuotteissa pois lukien paino- ja kirjoituspaperit jossa digitalisaation takia sen kysyntä supistuu Euroopan osalta. Ja tosiaan sinne Kiinan suuntaan ja Aasian muiden maiden suuntaa siellä sen kulutuksen kasvu on monilla osa-alueilla niin kovaa ja meidänkin konsernin kannalta vaikkapa tämä meidän biotuotetehdas Äänekoskella, kun se on nykyisellään muuta, kun pelkkä sellutehdas. Tuotannon kasvusta valtaosa on suunniteltukin vietävän ja viedään Kiinaan ja tällä hetkellä markkina on todella vahvassa vedossa ja että oikeastaan havusellu markkinassa niin se dollareissa hinnoitellaan tuote maailmanmarkkinoilla niin se dollarimääräinen hinta tonnia kohti ei ole koskaan ollut niin korkea kuin juuri nyt, juuri nyt maaliskuussa vuonna 2018, ei koskaan historiassa. Eli sekin todistaa sen, että kyllä näillä tuotteilla on todella paljon kysyntää.

Eli vielä tosiaan, jos yhteen vetää tästä koko metsäteollisuustuotteiden kannalta, sellu ja sahatavara, kartonki, pehmopaperi, kulutuksen kasvu on suurinta siellä kehittyvillä markkinoilla Aasiassa ja Afrikassa sitten missä talouskasvuja kaupungistuminen ja elintavat muuttuvat niin näiden tekijöiden seurauksena niin aika voimakkaassa kasvussa sen kulutus on. Ja Euroopassa ja USA:ssa sekä länsimaissa ylisummaan ollaan aika lailla stagnaatio vaiheessa niin kuin itse totesit.

5. Valuuttakurssien merkitys metsäteollisuuden viennille?

a. Metsäteollisuuden kaupankäyntivaluutat?

E: Sitten tosiaan vähän enemmän näihin valuuttakursseihin ja niiden merkitykselle, tuossa sanoit että kaupankäyntivaluutta on Yhdysvaltain dollari, luin teidän tilipäätöksestä myös että se on 58% oli Metsägroupin..

V-P: Kyllä vain.

E: Ja sitten oli kuitenkin Ruotsin kruunu 20% ja punta oli siinä kolmantena. Osaatko sanoa siitä sen enempää?

V-P: Kyllä se dollari on korostunut elikkä just esimerkiksi Metsägroupin kannalta se sellun merkityksen kasvu on niin suuri, ja siellä kuitenkin se sellu tosiaan US dollari perusteisesti hinnoitellaan ja meidän konsernin kannalta kun totesin aiemmin kun ollaan näistä paino ja kirjoituspapereista luovuttu niin meidän konsernin kannalta kunnan merkitys on vähentynyt koska sinne Britanniaan aika paljon nimenomaan suuntaudutaan paino ja kirjoituspaperin vientiä ja tietenkin se että se punnan merkitys on meille vähentynyt se on ollut tämän Brexit ympäristön, siihen kun on tultu, on itse asiassa ollut ihan hyväkin asia, että meillä on se puntariski tavallaan supistunut. Se on nimittäin aika haastavaksi mennyt se Britannian markkina niin kun vientituotteiden kannalta koska se valuutta punta on siellä siinä määrin nyt sitten kuitenkin heikentynyt muita päävaluuttoja vastaan. Mutta sitten joo ylisummaan Metsägroupin kannalta vaikkapa tosiaan se dollarin vaikutus tai merkitys kaupankäyntivaluuttana niin se on yli puolet, ruotsin kruunu ehkä noin kolmas osa, ja punta tosiaan ehkä karkeasti 5% tuntumassa, ja muita valuuttoja on mitä käytetään sitten jonkin verran: Kanadan dollari, Australian dollari, Norjan kruunu, Tanskan kruunu jne. mutta ne on sitten hyvin paljon vähemmän merkitykselli-

siä. Ja Euroopan ulkopuolella kuitenkin aika paljon pyritään välttämään sitä, kun tullaan pieniin valuuttoihin niin sitä laskutusta niissä paikallisissa valuutoissa ja pyritään käyttämään joko dollaria tai euroa. Ja sitten jos miettii sitä että viedään että jos kaupankäyntivaluutta olisi vaikka Aasian valuutta tai vaikkapa joku etelä Amerikan valuutta niin niiden suojauskustannus olisi todella kallista ja senkin takia halutaan ohjata nimenomaan sitä kaupankäyntiä näihin päävaluuttoihin et se on ihan tietoinen ratkaisu ja pyritään että se on meillä tavallaan kaupankäynnin normi että me ei haluta edes keskustella et me myytäis sitten pikku valuutoissa tai venäjän ruplissa, sielläkin on se korkoero euron ja ruplan välillä on niin suuri, että jos me haluttaisi normitapaan suojata meidän valuuttakurssiriskit niin tämän ruplan riskin suojaaminen tulisi todella kalliiksi, ja jos näin toimittaisi niin se johtaisi siihen että me jouduttaisi se suojauskustannus siirtämään myöskin hintoihin joka tarkoittaa sitä että venäläisille asiakkaille se tuote tulisi entistäkin kalliimmaksi. Tämä on se juju.

b. Yhteisvaluutan Euron merkitys kaupankäynnissä?

E: Niin kyllä. Minkälainen on sitten euron merkitys? Sanoit tässä, että joko dollarissa tai eurossa just esimerkiksi noihin pieniin maihin. Niin mikä on euron merkitys?

V-P: Joo kyllä se, kun yhteisvaluuttaan euroon siirryttiin aikanaan niin se on kyllä tosi paljon poistanut valuuttariskiä, että aiemmin just kun Euroopassakin joka maalla oli oma valuuttansa niin niitä käytettiin myöskin kaupankäynnissä ja näin ollen se oli huomattavan paljon laajempi ja kompleksimpi tämä valuuttakysymys meidän tapaisille toimijoille eli tässä on kyllä sitä valuuttariskiä tämän yhteisvaluutan myötä poistunut paljon. Ja elikkä se vieraitten valuuttojen osuus laskutuksesta on oleellisesti supistunut euron myötä, että sikäli hyvä asia, että meillä on EU alueelle se tämmöinen suora transaktiopositio se on tuota hyvin pieni mutta se, että jos tämä euron kurssitaso suhteessa muihin valuuttoihin eritoten US dollarin nähden jos se euron kurssi on liian vahva suhteessa vaikkapa dollariin niin on se on sitten erittäin merkittävä välillinen kurssiriski kuitenkin ja heikentää sitten meidän kilpailuasemaa. Vahva euro heikentää meidän kilpailuasemaa koska meidän tuotantokustannukset täällä euroalueella syntyy nimenomaan euroissa ja sitten jos tämä euro on vahva tämä tarkoittaa sitä, että meidän vientituotteet vaikkapa Aasian suuntaan tai dollaripohjaisille markkinoille niin se kilpailukyky heikkenee suhteessa sellaisiin tuottajiin jotka toimivat vaikka dollarialueella, jos heidän tuotantokustannukset muodostuvat dollarissa, eli tämä on tärkeä juttu kyllä meille kaiken kaikkiaan.

c. Onko ruotsalaisilla metsäkonserneilla hyötyä kelluvasta Ruotsin kruunusta verrattuna suomalaisiin, jolla on yhteisvaluutta Euro?

E: Kyllä. Mites sitten Ruotsalaisilla kun niillä on kelluva ruotsin kruunu, miten se vaikuttaa ja miten se eroaa nyt sitten Suomesta kun me ollaan EMU:ssa ja Ruotsi ei.

V-P: Joo tämä on kyllä, siirrytään erityisen mielenkiintoiselle alueelle, ja tuota kyllä sille Ruotsille ajoittain ollut hyötyä siitä omasta valuutasta. Nimittäin hyvin paljon tämä konkretisoituu mistä on paljon ollut puhetta vuosien mittaan esim. sahateollisuudessa kun tämä kruunu on pitkään ollut aika heikko niin se on vastaavasti ruotsalaisten sahojen kilpailuasemaa parantanut vs. suomalaisiin sahoihin, eli heikko kruunu on johtanut siihen että suomalaiset sahat ovat olleet aika vaikeassa kilpailutilanteessa tuossa tuolla vientimarkkinoilla monia vuosia, että ei se kovin hyvää bisnestä ollut suomalaisille sa-

hoille ollut, että voi siitä todeta että ruotsalaiset ovat siitä omasta valuutasta hyötynyt ja esim. silloin kun finanssikriisi puhkesi 2008 ja oikein syvään kuoppaan pudottiin 2009 niin ihan varmasti ruotsalaiset vientiyhtiöt hyöty kun se kruunu heikkeni voimakkaasti, itse asiassa yli 20% tuonne reilusti yli 11 kruunun tasolle suhteessa euroon, niin siitä oli iso suora kilpailuetu ruotsalaisille vientiyrityksille, ei yksin metsäsektorille, vaan koko ruotsin vientisektorille.

E: Eli niillä on hyötyä omasta valuutasta?

V-P: Joo, eli tähän liittyy paljon teoriaakin että kun näitä valuuttakurssia tai aliarvostuksia mietitään niin sitten pitää valmiudua näiden maiden välisiä eroja kilpailukyvyssä yli summaan ja suhteelliset erot sitten vaikkapa inflaatio vauhdeissa kuvastaa kohtuullisesti näit kilpailukykyyn vaikuttavia tekijöitä mutta sitten mennään hiukan teorian puolelle. Mutta esim. meidän konsernin kannalta, niin meillä on myös ruotsissa tuotantoon, esim. Husumin integraation on erittäin merkittävä jossa on oma sellutehdas ja kartonkikone (kuluttajakaukaskartonkikone ja myös linerikone) niin tämä myös sitten tasaa sitä valuuttojen kruunun ja euron välistä valuuttakurssivaikutusta, se tasapainoittaa sitä meillä jonkun verran. että jos ruotsin kruunu menee heikoksi ja jos meillä olisi pelkäämään tuotantoa suomessa niin kyllä me kilpailukyvyllisesti jäätäis ruotsalaisten kilpailijoiden jalkoihin. Ja se että meillä on omaa tuotantoa myös Ruotsin maaperällä, jossa kustannus muodostuu ruotsin kruunussa niin se on tärkeä tasapainottava tekijä. Yli-summaan niin ajoittain ruotsalaiset toimijat on kyllä saaneet hyötyä tästä, ei siitä mihinkään pääse.

**d. Onko siirtyminen yhteisvaluutta Euroon ollut siunaus vai kirous?
(Ruotsi on mukana EU:ssa, mutta ei EMU:ssa)**

E: Onko siirtyminen Euroon sitten ollut siunaus vai kirous?

V-P: Huolimatta siitä mitä tuossa totesin äskettäin juuri, että tottakai ruotsi on aika ajoitin heikommasta kruunusta hyötynytkin niin kokonaisuutena olen kyllä siunauksen puolella elikkä se on kuitenkin antanut aika paljon meillä vanhaan markkahistoriaan verrattuna niin vakautta kurssiheilahteluiden osalta ja vähentänyt sitä kautta riskejä. Elikkä hintojen läpinäkyvyys on parantunut ja valuuttariski on tosin poistunut niin ne sitten kasvat-
taa kilpailua ja sitten aletaan tämän rahaliittoon kuuluvien maiden hintatasoa ja kolikon käyttö puolin toisin on sitten tietenkin se että jos meillä olisi vanha suomen markka ollut käytössä niin se olisi saattanut sitten ajoittain tosi voimakkaasti heikentyä myöskin ja siten tukea vientiä, mutta se on sitten sitä vanhaa maailmaa ja vanhaa spekulatiota mutta kokonaisuutena olen kyllä siunauksen puolella kyllä kuitenkin Suomi joka on pieni avoin vientitalous niin vientiin perustuu, jonka hyvinvointi siis perustuu vientiin, vientiteollisuuden menestykseen niin pieni valuutta joka suomen markka toki oli niin se on tuolla maailman valuuttamarkkinoilla kuin lastu laineilla. Sen kurssiheilahtelut ovat sitten tosi arvaamattomia ja suuria eli se että ei olla riippuvaisia enää pienen valuutan arvosta niin kyllä se on huomattavan paljon vakautta lisännyt, tämä on kokonaisuutena se sitten kuitenkin se tärkein loppukommentti.

6. Mikä vaikutus valuuttakursseilla on investointipäätöksiin?

a. Esimerkiksi minne tehtaot sijoitetaan?

E: Onko valuuttakursseilla sitten vaikutusta investointipäätöksiin, esimerkiksi minne tehtaot sijoitetaan jne.?

V-P: Joo kyllä se tietysti lähtee siitä omistajastrategiasta ja pyritään hyödyntämään omistajajäsenten raaka-ainetta on tietysti monessa suhteessa luonnollista että meidän tapainen yritys meidän suomeen investoi, mutta kyllä se edellyttää, että nämä kilpailukykytekijät on kunnossa ja se että jos mietitään minne tehtaot sijoitetaan niin investointipäätöksistä niin tämä valuutta ei ole primäärinen päätöksentekijä, se ei ole ensisijainen vaikuttavuusasia mutta yksi vaikuttava tekijä että silloin katsotaan kuitenkin näiden maiden kilpailukykyä ja regulaatiota kokonaisuutena. Siinä on aika paljon erilaisia elementtejä. ja jos Suomi esim. Ruotsiin verrattuna poliittisten päätösten osalta kiristää regulaatiota ja heikentää, puhutaan tällaisesta “level playing fieldistä”, eli pitää olla tasavertainen kilpailuasema muihin maihin verrattuna, se on äärimmäisen tärkeä juttu. Muuten Suomi jos se ylläpitää tiukempaa regulaatiota kun vaikkapa Ruotsi, niin sillä ammutaan kyllä oikein pahasti omaan nilkkaan, sillä ei kyllä edistetä investointeja tänne kotimaan kamaralle.

7. Mitkä ovat metsäteollisuuden tulevaisuuden näkymät?

a. Mahdollisen kauppasodan merkitys viennille?

E: Aika alkaa hieman loppumaan mutta vielä nopeasti mikä on metsäteollisuuden tulevaisuuden näkymät ja mahdollisen kauppasodan merkitys viennille?

V-P: Se on potentiaalisesti ihan fundamentaalinen, jos esim. mietitään Metsägroupin kannalta, niin viimeiset isot investoinnit jotka Metsägroup on tehnyt, on rakentanut ison kartonkikone tuonne Husumiin ruotsiin, ja sen tuotteista pääosa suunnataan USA:n markkinoille, ja nyt kun esim. Trump on juuri tällaisia terästulleja kahvailemassa, niin jos tällaiset tuontitullit laajenisi esim. näiden meidän tuotteisiin, niin se olisi potentiaalisesti aika iso merkitys meille ja niin kun aiemmin todettiin kun tämän Äänekosken biotuotetehtaan kasvavista volyyymeistä valtaosa on suunnataan Kiinan ja Aasian markkinoille niin jos sitten tämä kauppasota laajenee ja Kiina esim. lähtee vastatoimiin, niin se voi johtaa meidän kannalta taas ikävään tilanteeseen ja se että jos sitten myöskin vaikkapa kiinan ja USA:n välinen kauppasota yltyisi niin se voisi johtaa siihen että jos kiina ei voi viedä tuotteitaan USA:n markkinoille, niin niitähän tuppaantuu tänne Euroopan markkinoille esim. joka sitten meidän vakaata markkinaa turmelisi. siinä on erittäin paljon elementtejä, isot riskit meidän koko konsernin riskianalyysin kannalta, tämä protektionismin kasvu ja sen potentiaalinen uhka on aivan keskeisiä tekijöitä.

BILAGA 2. STATISTIK TOL 17 (FIN), SITC 251 & 641 (SWE) & VALUTAKURSER

VIENTITILASTO / SUOMI	Värde milj. EUR									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
KAIKKI RYHMÄT = vienti yhteensä	65580	45063	52439	56855	56878	56048	55973	53880	51878	59554
Muutos edelliseen vuoteen verrattuna		-31 %	16 %	8 %	0 %	-1 %	0 %	-4 %	-4 %	15 %
Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus										
TOL 17 (FIN)										
Saksa	1939	1485	1824	1815	1631	1227	1561	1638	1639	1529
Kiina	227	205	312	467	514	519	534	597	662	890
Iso-Britannia	955	853	926	978	910	593	843	899	744	690
USA	554	447	523	485	539	457	567	707	710	638
Belgia	419	363	416	424	451	330	528	567	585	590
Ruotsi	248	224	339	316	286	229	292	294	353	485
Espanja	512	374	431	424	391	262	378	403	407	430
Puola	267	277	364	416	432	359	484	388	366	421
Venäjä	357	314	380	373	425	446	462	388	392	399
Italia	236	176	274	279	268	375	408	397	387	382
Ranska	414	280	350	335	279	203	251	276	288	313
Turkki	153	126	225	228	270	260	235	297	271	271
Alankomaat	232	182	216	222	177	193	173	203	164	246
Japani	145	145	155	183	173	176	198	213	194	221
Egypti	53	43	66	64	82	61	75	89	98	125
Intia	59	43	78	105	92	77	76	89	88	115
Australia	174	128	129	161	161	134	132	110	89	107
Isot maat yhteensä (yli 100 m€/2017)	6943	5666	7007	7273	7082	5901	7198	7556	7437	7851
Osuus kaikista maista (TOL17)	79 %	81 %	80 %	80 %	80 %	78 %	80 %	81 %	82 %	81 %
Muut maat yhteensä	1874	1355	1739	1785	1794	1625	1773	1798	1652	1878
Vienti yhteensä (kaikki maat)	8817	7022	8746	9058	8876	7526	8971	9354	9089	9729
Muutos edelliseen vuoteen verrattuna		-20 %	25 %	4 %	-2 %	-15 %	19 %	4 %	-3 %	7 %
TOL 17 osuus koko viennistä	13 %	16 %	17 %	16 %	16 %	13 %	16 %	17 %	18 %	16 %

<http://uljas.tulli.fi/>, luokitus: TOL 17, aika: 2008 – 2017, suunta: vienti määrämättäin, indikaattorit: tilastoarvo (euro)

EXPORTSTATISTIK / SVERIGE	Värde milj. EUR									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
KAIKKI RYHMÄT = vienti yhteensä	122555	92429	117830	132650	132569	124159	122296	124474	124219	133446
Muutos edelliseen vuoteen verrattuna		-25 %	27 %	13 %	0 %	-6 %	-2 %	2 %	0 %	7 %
Pappersmassa, pappersavfall, papper och papp										
SITC 251 & 641 (SWE)										
Saksa	2067	1739	1939	2071	2045	1908	1879	1789	1766	1792
Kiina	197	294	334	410	406	429	405	396	383	413
Iso-Britannia	869	805	984	983	1003	959	941	930	750	732
USA	103	74	94	83	74	75	75	91	149	176
Belgia	194	167	212	161	171	149	129	156	158	207
Suomi	209	141	214	247	237	266	246	189	173	164
Espanja	309	277	309	326	298	267	266	303	293	306
Puola	287	242	329	342	332	360	352	343	376	374
Venäjä	89	75	86	94	80	78	75	61	60	65
Italia	684	601	720	719	622	623	623	651	626	672
Ranska	412	357	376	400	416	453	409	394	397	440
Turkki	152	126	147	167	166	168	181	164	185	225
Alankomaat	856	714	995	973	950	886	719	769	664	612
Japani	41	10	15	16	15	14	15	21	18	17
Egypti	42	27	25	37	49	51	43	39	49	62
Intia	70	59	91	103	148	156	167	169	185	187
Australia	50	30	63	76	83	64	61	37	35	28
Isot maat yhteensä (yli 100 m€/2017)	6632	5739	6934	7207	7096	6907	6588	6504	6269	6471
Osuus kaikista maista (TOL17)	73 %	74 %	75 %	74 %	74 %	73 %	72 %	72 %	72 %	73 %
Muut maat yhteensä	2397	2032	2254	2514	2523	2498	2504	2519	2450	2443
Vienti yhteensä (kaikki maat)	9029	7772	9188	9721	9619	9405	9092	9023	8719	8914
Muutos edelliseen vuoteen verrattuna		-14 %	18 %	6 %	-1 %	-2 %	-3 %	-1 %	-3 %	2 %
TOL 17 osuus koko viennistä (%)	7 %	8 %	8 %	7 %	7 %	8 %	7 %	7 %	7 %	7 %

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_HA_HA0201_HA0201_D/OImpExpSITC4Ar/?rxid=f45f90b6-7345-4877-ba25-9b43e6c6e299, tabellinnehåll: varuexport till bestämmelseland, tkr, varugrupp SITC: 251 & 641, år 2008 – 2017

Valutakurser	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
EUR/USD	1,4708	1,3948	1,3257	1,392	1,2848	1,3281	1,3285	1,1095	1,1069	1,1297
EUR/SEK	9,6152	10,6191	9,5373	9,0298	8,7041	8,6515	9,0985	9,3535	9,4689	9,6351
EUR/GBP	0,79628	0,89094	0,85784	0,86788	0,81087	0,84926	0,80612	0,72584	0,81948	0,87667
USD/SEK	?	7,6457	7,2049	6,4969	6,7754	6,514	6,8577	8,435	8,5613	8,538
SEK/USD	0,1560	0,1241	0,1399	0,1496	0,1459	0,1541	0,1543	0,1234	0,1171	0,1116

Finlands bank, Riksbanken